

আজৰি পৰৰ সাধু

V-7

দীপিকা গগৈ

প্রকাশক :

শ্রীবিচিত্রনাথায়ণ দত্তবৰুৱা, বি-এল

লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল

গুৱাহাটী : অসম

৩য় সংস্কৰণ—১৯৬৭ চন

বেচ—এটকা পচিছ পইচা মাত্ৰ

মুদ্ৰক :

শ্রীকালীচৰণ পাল

নবজীৱন প্ৰেছ

৬৬ গ্ৰে ষ্ট্ৰীট, কলিকতা-৬

মোৰ একেশ্বৰ—

ভাইটি-ভনীটিহঁতে অ'ৰ ত'ৰ পৰা বুটলি অনা
সাধুকিটি পঢ়ি আনন্দ পালেই মোৰ শ্ৰম সাৰ্থক
হৈছে বুলি ধৰি লব নোৱাৰিম জানো ?

কিতাপখনো তেওঁলোকলৈকে—

যোৰহাট
গড়আলি।
২৩ জুন, ৫৬

}

দীপিকা বাইদেউ

সূচী

১।	গোৰাটেমালাৰ সাধু	১
২।	কালিফৰ্ণিয়াৰ সাধু	৯
৩।	জাপানৰ সাধু	১৫
৪।	গ্ৰীচৰ সাধু	২১
৫।	চিনডেবেলা	৩২
৬।	আবৰৰ সাধু	৩৯
৭।	জাতকৰ সাধু	৪৯
৮।	দাক্ষিণাত্যৰ সাধু :—	৫৫
	(ক) চন্দ্ৰ, সূৰ্য্য আৰু বায়ু	৫৫
	(খ) পবিত্ৰম নকৰাৰ ফল	৫৭
	(গ) ঘৰিয়াল আৰু শিয়াল	৫৯

আজৰি পৰৰ সাধু

গোৰাটেমালাৰ সাধু

ভাইটি-ভনীটিহঁত ; আজি তোমালোকক ‘গোৰাটেমালা’ নামৰ ঠাইডোখৰৰ সাধু এটা কম। বাক, ‘গোৰাটেমালা’ ক’ত কব পাবানে ? নোৰাৰা ? উত্তৰ আমেৰিকা আৰু দক্ষিণ আমেৰিকাৰ নাম শুনিছাই নহয় ? এই দুই মহাদেশৰ মাজতে এটা দীঘল যোজক, কোৱা হয় মধ্য আমেৰিকা। এই যোজকতে সৰু সৰু ৬ খন গণৰাজ্য আছে। এই গণৰাজ্যত বজা নাই, আমাৰ ভাৰতৰ দৰে প্ৰজাই বাছি দিয়া প্ৰতিনিধিৰ দ্বাৰা দেশ কিখন শাসিত হয়। এই গণৰাজ্য কিখনৰ এখনৰ নামেই ‘গোৰাটেমালা’। এই দেশৰ ওচৰেদি বিষুবৰেখা পাৰ হৈ গৈছে। সেইহে ইয়াত গৰম বেছি আৰু বৰষুণো হয় প্ৰচুৰ। এই ঠাইডোখৰত বিবিধ বকমৰ ফলমূল হয়।

নিজৰ বাৰীত হোৱা কল কেইটামান কোচত ভৰাই লৈ তাৰ লৰা-ছোৱালী বিলাকেও তোমালোকৰ দৰে ককাদেউতাক,

আইতাক, বাইদেউৰেকে কোৱা সাধুকথা জুহালৰ গুৰিত বহি বহি শুনে। কেতিয়াবা কল খাবলৈকে পাহৰি যায়। সিহঁতৰ বাইদেৰেকে কোৱা সাধু এটাকে তোমালোকক কবলৈ ওলাইছে। ‘জীৱন আৰু মৰণৰ আবন্তনি’ৰ বিষয়ে সিহঁতৰ এটা বঢ়িয়া সাধু আছে—কওঁ শুনা—

“আজি বহুতদিনৰ আগৰ কথা। এই বসুমতীয়েই তেতিয়া সৃষ্টি হোৱা নাই। কেউফালে পানী, ওপৰত মুকলি শব্দ-তৰঙ্গবিহীন এখন শূন্য ঠাই মাথোন। পৃথিৱী আৰু আকাশৰ দেৱতা তাতে আবিৰ্ভাৱ হ’ল। আবিৰ্ভাৱ কেনেকৈ হ’ল কোনেও হলে কব নোৱাৰে। দেৱতা জনে পৃথিৱীৰ বুকুত দোলনি দি যোৱা এছাটি বতাহৰ ওপৰত বহি ভ্ৰমি ফুৰে। এইদৰে ভ্ৰমি ভ্ৰমি এদিন পানীৰ মাজৰ পৰা পৃথিৱীক আহ্বান কৰিলে। মাটিৰ জন্ম হ’ল তেতিয়াই।

কিছুদিন যোৱাৰ পাচত পৃথিৱীখনক উকাঁকৈ ৰাখিবৰ দেৱতাৰ মন নগ’ল। তাতে দেৱতাজনে পৰ্বত, উপত্যকা, হ্ৰদৰ সৃষ্টি কৰি দিলে। তেতিয়ালৈকে কিন্তু পৃথিৱীত সূৰ্য্যৰ পোহৰ পৰাহি নাই। আজিকালি যেনেকৈ গোখুলি বেলা সূৰ্য্য অস্ত যোৱাৰ পাচতো এটা ক্ষীণ পোহৰ থাকে, ঠিক তেনে এটা পোহৰহে পৃথিৱীত আছিল। মানুহ বা জন্তুৰেও ঘূৰি নুফুৰিছিল কাৰণ এইবিলাকৰ জন্মই হোৱা নাছিল।

এইদৰে কিছুদিন গ’ল। দেৱতাই ভাবিলে পৃথিৱীত

অকল হ্ৰদ, পৰ্বত, থাকিলেই নহব; জন্তুকো জন্ম দি চাওঁচোন। এইবুলি হৰিণা, সিংহ, ইন্দুৰ, কেৰ্কেটুৱা আদি সৰু ডাঙৰ কেবা বকমৰো জীৱ-জন্তুৰ সৃষ্টি কৰিলে। সৃষ্টি কৰি উঠিয়েই কোন কেনেকৈ আৰু ক’ত থাকিব লাগে তাৰ নিৰ্দেশ দি দিলে। হৰিণাক কলে—“পৰ্বতৰ কাষত তই বাস কৰিবি। চাৰিটা ঠেঙেৰে তই বেগাই খোজকাঢ়ি যাব পাৰিবি, ৰাৱণাৰ পানী আৰু হাবিৰ ফলমূল খাই তই জীয়াই থাকিবি।” এইদৰে আনবিলাককো বুজাই দিলে। সৃষ্টিৰ প্ৰাণীবোৰেও দেৱতাৰ নিৰ্দেশ মতে অ’ত ত’ত থাকিল। পৃথিৱী এতিয়া আৰু শূন্য নহয়। ইয়াৰ আকাশত চৰাইয়ে উৰিলে, মাগৰ আৰু নৈৰ পানীত মাছে খেলা কৰিলে, মাটিৰ ওপৰেদি সৰীসৃপ জাতীয় জীৱই বগুৱা বাই যাবলৈ লাগিল, কেউফালে পৰিপূৰ্ণ।

পিচে এটা কথা হল, হৰিণাৰ মাত হৰিণাৰ বাহিৰে আনে বুজিব নোৱাৰে, সিংহৰ মাত সিংহইহে বুজিব পাৰে, কাৰণ দেৱতাই নিজ নিজ জাতীয় জন্তুবিলাকৰ মাত বুজিবলৈহে সিহঁতক আশীৰ্বাদ দিছিল—আন জাতীয় জীৱৰ নহয়।

তেতিয়ালৈকে পৃথিৱীত সূৰ্য্যৰ পোহৰ পৰিবৰ সময় হোৱা নাই।

এদিন দেৱতাই ভাবিলে তেওঁৰ সৃষ্ট প্ৰাণীবোৰতো তেওঁক ধন্যবাদ জনোৱা নাই। সিহঁতক জীৱন দান দিয়াৰ

কাৰণে প্ৰাণীবিলাকে কৃতজ্ঞতা জনোৱা উচিত। দেৱতাই নিজৰ জ্ঞান বুদ্ধিৰে ধন্যবাদ দিয়াৰ কথা ভাবিব পাৰিলে, কিন্তু জন্তুবিলাকৰতো বিচাৰ বুদ্ধি নাই, সিহঁতে কিটো উচিত, কিটো অনুচিত সেইবোৰ বুজিকে নাপায়। তথাপি এদিন দেৱতাই সিহঁতক এঠাইত গোট খাবলৈ আদেশ দিলে। তাতে দেৱতাই সিহঁতক ধন্যবাদ জনাবলৈ কলে। দেৱতা নিৰাশ হ'ল; কিয়নো জীৱ-জন্তুবিলাকে কেনেকৈনো ধন্যবাদ জনাব তাকে ভাবি নাপালে। সিহঁতৰ কিছুমানে চি চি শব্দ কৰিলে, কিছুমানে ফুচফুচালে, কিছুমানে গৰ্জিলে, কোনোৱে হলে কাৰোৰ মাত বুজি নাপালে। খং উঠি প্ৰাণীবিলাকক দেৱতাই কলে, “তহঁতক জীৱন দিয়াৰ কাৰণে যদি তহঁতে ধন্যবাদেই দিব নাজানিলি, তহঁত পৃথিবীক শাসন কৰিবৰ অযোগ্য। তহঁতক য'তে থাকিবলৈ কৈছোঁ ত'তে থাকগৈ। পৃথিবীক শাসন কৰিব পৰা প্ৰাণীবিলাকৰ তহঁত আহাৰ হ'ব। সিহঁতে তহঁতক চিকাৰ কৰিব।”

তেতিয়ালৈকে পৃথিবীত সূৰ্য্যৰ পোহৰ পৰিবৰ সময় হোৱা নাই।

তাৰ পাচতো বহুত যুগ পাৰ হৈ গ'ল। পৃথিবীক শাসন কৰিব পৰা প্ৰাণীকতো এতিয়াও সৃষ্টি কৰা নাই,—দেৱতাই ভাবিলে। এদিন এই মানসেৰে পৃথিবীৰ পৰা বোকা খচি লৈ মানুহৰ আকাৰত কেইটামান মূৰ্তি সাজিলে। সেই মূৰ্তিক

কথা কব পৰা শক্তি দিলে। এইবোৰো কিন্তু দেৱতা নিৰাশ হ'ল। বোকাৰ পৰা গঢ়া কাৰণে মানুহৰ দেহাটো সবল নহ'ল। মূৰটোকে সিহঁতে দাঙিব নোৱাৰিলে। কথা কব পাৰিলেও ভবা শক্তিটো তেতিয়ালৈকে পোৱা নাই। দেৱতাই সিহঁতক ধন্যবাদ দিয়াৰ কথা কলত নভবা নিচিন্তাকৈ কিছুমান বাং বিং বকিলে, ধন্যবাদ দিয়া আৰু নহ'ল। দেৱতাৰ খং উঠিল। বৰষুণক তৎক্ষণাত আহ্বান কৰিলে। এই বৰষুণেই মাটিৰ দেহাবোৰক পুনৰ মাটি কৰি পেলালে।

দেৱতাই আকৌ মানুহ বনাবলৈ চেষ্টা কৰিলে। এইবাৰ হাবিৰ পৰা কাঠ কাটি আনি মানুহৰ আকাৰত মূৰ্তি কাটিলে; সিহঁতক জীৱন দিলে আৰু লৰা-ছোৱালী জন্ম দিব পৰা ক্ষমতা দিলে। পিচে এইবোৰো আগৰ বাৰৰ দৰেই হ'ল! ইহঁতকো সৃষ্টিকৰ্ত্তাই ‘মন’ বোলা বস্তুটো নিদিলে। ধন্যবাদ দিবৰ সময়ত সিহঁতক কোনেনো সৃষ্টি কৰিছিল তাকো পাহৰি গ'ল। আৰু এটা ঘটনা ঘটিল। গছ-গছনি, সিংহ, বাঘ আদি জন্তুবোৰ এই মানুহৰ বিপক্ষে উঠিল। কুকুৰে ইহঁতক দেখিয়েই ভুকিবলৈ ধৰে, গছে ডাল, পাত ভাঙি ইহঁতৰ গাত পেলায়। ভয়তে এই মানুহবিলাক ইফালে সিফালে পলাই গ'ল। এইদৰে দ্বিতীয় চামো মানুহ নাইকিয়া হ'ল। সিহঁতৰে যিবোৰ পলাই সাৰিব পাৰিলে সিহঁতেই এতিয়া হেনো বান্দৰ ৰূপে গছৰ ডালে ডালে নাচি-বাগি ঘূৰি ফুৰে।

তেতিয়াও পৃথিবীত সূৰ্য্যৰ পোহৰ পৰিবৰ সময় হোৱা নাই।

আকৌ এদিন দেৱতাই পৃথিবীক শাসন কৰিব পৰা প্ৰাণীক সৃষ্টি কৰিবলৈ ওলাল। এইবাৰ চাৰিজন দেৱতাৰ সহায় ললে। এই দেৱতাকিজনে তেওঁলোকৰ দূত চাৰিজনক পৃথিবীৰপৰা আটাইতকৈ শক্তিশালী শস্ত্ৰ কেইবিধমান আনিবলৈ কলে। দূত কিজনে বহুত বিচাৰি বিচাৰি দুবিধ—এবিধ বগা আৰু এবিধ হালধীয়া বঙৰ শস্ত্ৰ আনি দিলে। এই শস্ত্ৰ দুবিধক গুৰি কৰিলত বগা শস্ত্ৰখিনিৰ পৰা বগা পিঠাগুৰি আৰু হালধীয়া শস্ত্ৰৰ পৰা হালধীয়া পিঠাগুৰি পালে। দুইবিধ পিঠাগুড়িৰে আধা আধা লৈ দুয়োখিনি মিহলি কৰি পানীৰে খচি মানুহৰ আকৃতিত চাৰিটা মূৰ্ত্তি মাজিলে। বাকীখিনি পিঠাগুড়ি পানীৰে গুলি জুইত গৰম কৰি বোলৰ দৰে কৰিলে আৰু কলে, “শস্ত্ৰৰে বনোৱা এই আহাৰখিনি খালেই চাৰিটা মূৰ্ত্তি সবল হৈ পৰিব, মন আৰু অন্তৰো সিহঁতে নিজৰ দেহৰ ভিতৰতে পাব। এই কিটা প্ৰাণীয়ে ধন্যবাদ দিব পাৰিব আৰু পৃথিবীক শাসন কৰিব পাৰিব।”

এইবাৰ আকাশ আৰু পৃথিবীৰ দেৱতা নিৰাশ নহ'ল। মানুহখিনি সবল আৰু জ্ঞানী হ'ল, ভাবিব আৰু কথা কবও পাৰিলে। পৃথিবীত ঘটা আৰু ঘটিব পৰা সকলো কথা নিজৰ বুদ্ধিৰে বুজিব পাৰিলে। সিহঁতৰ আৰু একো অগোচৰ হৈ

নাথাকিল। এই মানুহকিটাক পাই সৃষ্টিকৰ্ত্তাই সন্তোষ পালে। তেওঁ সিহঁতক মাতি আনি কলে, “তোমালোকৰ চাৰিওফালে থকা পৃথিবীখন বাক ধুনীয়া নহয় নে? তোমালোকৰ জীৱন-টোৰ বিষয়ে কি ভাবা?” এই মানুহখিনিয়ে সৃষ্টিকৰ্ত্তাক ধন্যবাদ দিলে—“মৰ্চাকৈয়ে আপুনি আমাক সকলো দিছে। আমাক ফুৰিব পৰা শক্তি, চিন্তা কৰিব পৰা শক্তি দিছে। আপোনাৰ অনুগ্ৰহতে আমি ওচৰ ভৱিষ্যত আৰু দূৰ ভৱিষ্যতত কি হব তাক কব পাৰো। হে দেৱতা; আপোনাক ধন্যবাদ।”

দেৱতাই কিন্তু এইবাৰ এটা কথা ভাবিলে—‘ইহঁতক সকলো খিনি জানিবলৈ দি ভাল কৰা নাই। ইহঁত আমাতকৈ ডাঙৰ হব এতিয়া, আমাৰ সকলো খিনি কোঁশল ইহঁতে জানি পেলাব।’ এই ভাবি এখন পৰ্দা মানুহ বিলাকৰ চকুৰ আগত দাঙি ধৰিলে। মানুহবিলাকে এই পৰ্দাখনৰ মাজেদি সকলো বিলাক বস্তু চাব লগা হ'ল। যিবোৰ বস্তু নিচেই ওচৰত সেইবোৰহে এতিয়া স্পৰ্শকৈ দেখা পালে, দূৰৰটো ধূলি-কুঁৱলী-কৈহে দেখা পায়, অৰ্থাৎ দূৰ ভৱিষ্যতৰ কথা মানুহে আৰু কব নোৱাৰিলে। দেৱতাই আৰু এটা কাম কৰিলে। এই চাৰিটা মানুহক গভীৰ টোপনি দি এদিন চাৰিজনী তিৰোতা সিহঁতৰ কাষত থলে। টোপনিৰ পৰা মাৰ পাই এই মানুহ কিজনীক সিহঁতে জীৱনৰ সঙ্গিনী ৰূপে ললে। এই চাৰিজনী তিৰোতা

মানুহক লৈ সিহঁতে নিজৰ জীৱিকা উলিয়াই পৃথিৱীত বাস কৰিবলৈ লাগিল।

এই সময়ত পৃথিৱীত সূৰ্য্যৰ পোহৰ পৰিল। পৃথিৱীখন এতিয়া আগতকৈ ধুনীয়া হৈ পৰিল। এই চাৰিজনী তিৰোতাক লগত লৈ চাৰিজন পুৰুষে পৃথিৱীত পৰা প্ৰথম সূৰ্য্যৰ পোহৰ বিস্ময় আৰু তৃপ্তিৰে চালে। জীৱনৰ আৰম্ভ হ'ল এনেদৰেই।

কালিফৰ্ণিয়াৰ সাধু

কালি তোমালোকক পৃথিৱীত জীৱন আৰু মৰণৰ আৰম্ভনিৰ বিষয়ে গোৰাটেমালাৰ মানুহবিলাকে কি দৰে ভাবে তাক কলো। আজি সেই একে বিষয়তে কালিফৰ্ণিয়াৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ মাজত যি সাধু প্ৰচলিত তাকে ক'ম।

কালিফৰ্ণিয়া উত্তৰ আমেৰিকাৰ দক্ষিণ পশ্চিমে প্ৰশান্ত মহাসাগৰৰ মাজলৈ টিকনিডালৰ দৰে ওলাই অহা এটা উপদ্বীপ। আমাৰ দিগবৈৰ দৰে তাত বহুতো তেলৰ পুং আছে। তাৰোপৰি ইংৰাজী কথাছবিৰ পৃথিৱী-বিখ্যাত কেন্দ্ৰ 'হলিউড' ষ্টুডিও—ইয়াৰে লচ্ এঞ্জোলিচ নামৰ ডাঙৰ নগৰ খনতে। সাধুটো এতিয়া শুনা—

সৃষ্টিৰ আৰম্ভনিত পৃথিৱীত আজিৰ দৰে মানুহৰ বসতি নাছিল। হাবি বননিত জন্তুৰেহে ঘূৰি ফুৰিছিল। চৰাইয়ে আকাশত উৰি ফুৰে, মাছে পানীত সাতুৰি ফুৰে, মানুহ কিন্তু ক'তো নাছিল। আকাশত অলেলবিচ নামৰ দেৱতাই বাস কৰিছিল। তেওঁ আকাশ আৰু পৃথিৱীৰ দেৱতা। এই দেৱতাৰ বাসভূমি ধুনীয়া ধুনীয়া ফুলেৰে স্ত্ৰশোভিত, তাত চিৰবসন্ত বিৰাজ কৰে, মৃত্যুৰ বিভীষিকা তাত নাই।

অলেলবিচৰ সহকাৰীও আছিল কেবাজনো—তেওঁলোক অলেল-
বিচৰ বৰ বাধ্য।

পৃথিবীত মানুহ নাথাকিলেও অবাধ্য হোৱাৰ কাৰণে
নিৰ্বাসিত হোৱা দেৱতা কিছুমানে এই পৃথিবীত অনাই বনাই
ফুৰিছিল। চেদিট নামৰ দেৱতাজন সেই নিৰ্বাসিত হোৱা
দেৱতাবিলাকৰে এজন। অলেলবিচে আকাশত বহি পৃথিবীলৈ
চাই এদিন ভাবিলে, পৃথিবীত জন্ম হোৱা প্ৰথম গছজোপাৰ
গুৰিৰ পৰা পুৰুষ আৰু তিৰোতাক তেওঁ সৃষ্টি কৰিব।
এইটোও ভাবিলে যে তেওঁ সৃষ্টি কৰা মানুহবোৰক তেওঁ
মৰিবলৈ নিদিয়। এই ভাবি হাচ্ নামৰ দুজন দেৱতাক
তেওঁৰ ওচৰলৈ মাতি আনি কলে, “তোমালোকে পৃথিবীলৈ
উৰি যোৱা আৰু প্ৰথম গছজোপাৰ গুৰিৰ পৰা মতা আৰু
তিৰোতাই মোৰ এই বাসভূমিলৈ উঠি আহিব পৰা এটা বাস্তা
গঢ়ি তোলা। মই তোমালোক যোৱাৰ লগে লগেই মানুহ সৃষ্টি
কৰিম।”

“কিহৰ কাৰণেনো এই বাস্তা বনাবলৈ কৈছে?”—সিহঁতে
অলেলবিচক সোধিলে।

“মই যি মানুহ গঢ়িম সিহঁত কেতিয়াও নমৰিব। সেই
কাৰণে বুঢ়া হৈও যাতে পুনৰ যোৱন পাব পাৰে তাৰ ব্যৱস্থা
কৰিব খুজিছো। বাস্তাটোৰ ওপৰৰ ফালৰ মূৰত দুটা নিজৰা
বাখিম। মানুহবোৰ বুঢ়া হৈ এই পথেদি আহি এটা নিজৰাৰ

পানী খাব আৰু আনটো নিজৰাত গা ধুব। এইদৰে কৰিলেই
সিহঁতে হেৰুৱা যোৱন পুনৰ ফিৰাই পাব আৰু গৈ পুনৰ দুগুণ
উৎসাহেৰে কাম কৰিব পাৰিব। এইদৰেই যিমান বাৰ বুঢ়া
হব সিমান বাৰেই যোৱন ঘূৰাই পাব।”

হাচ্ দেৱতা দুজনে অলেলবিচৰ আদেশমতে কাম কৰিবলৈ
লাগি গ’ল। দিনৰ পিচত দিন কাম কৰি গৈয়েই আছে,
বাস্তা বনোৱা কাম আৰু শেষ হোৱা নাই। এদিন কাম কৰি
থাকোঁতেই কোনোবা এজনক বাস্তাইদি সিহঁতৰ ফালে অহা
দেখিলে। সেইজন আন কোনো নহয়, অলেলপান্তি অৰ্থাৎ
অলেলবিচৰ ৰাজ্যৰ পৰা খেদাখোৱা চেডিট।

“তোমালোকে ইয়াত কি কৰিছা, কিহৰ কাৰণে এই বাস্তা
নিৰ্মাণ কৰিছা?”—চেডিটে সোধিলে।

“অলেলবিচে আমাক পৃথিবীৰ মানুহৰ কাৰণে এই পথ
নিৰ্মাণ কৰিবলৈ কৈছে। পৃথিবীৰ মানুহে যাতে জৰাগ্ৰস্ত
হলেও পুনৰ যোৱন পায় তাৰ কাৰণে এই বাস্তাৰ মূৰত দুটা
নিজৰাও দিব লাগিব। তাৰে এটাৰ পানী খাই সিহঁতে
আনটোৰ পানীৰে গা ধুই যোৱন ঘূৰাই পাব।”—হাচ্ দুজনে
উত্তৰ দিলে।

পুনৰ চেডিটে প্ৰশ্ন কৰিলে—“তোমালোকে এইবোৰ
বিশ্বাস কৰা জানো?” হাচ্ দুজন আচৰিত হ’ল, কাৰণ
এতিয়ালৈকেতো কোনোও অলেলবিচৰ কাৰ্য্যক সন্দেহ কৰি

প্ৰশ্ন কৰা নাই। “কিয়, এইটো জানো ভাল কথা নহয়?” সিহঁতে একেলগে চেডিটক সৃধিলে। চেডিটে উত্তৰ দিলে— “কোনো নমৰিলে পৃথিবীৰ মানুহে খাব কি? হৰিণা, মাছ, একো নমৰে যদি মানুহে একো মাৰিব নোৱাৰিব। খাবৰ কাৰণে তেতিয়া থাকিব কি? চিকাৰ নকৰি জীৱন কটোৱাতো জানো কষ্টকৰ হৈ নপৰিব?” হাচ্ দুজনে কথাষাৰ গমি চালে। চেডিটে পুনৰ ক’লে—“মই ভাবো পৃথিবীত পুৰুষ তিৰোতাৰ মাজত বিয়া-বাক হওক। পুৰুষে ল’ৰা-তিৰোতাৰ কাৰণে বৰশী বাই মাছ-পুঠি আনক, চিকাৰ কৰি হৰিণা আনক, সকলোকে লগত লৈ স্মৃতি কৰি খাওক।”

“কিন্তু মানুহ যদি মৰে, পৃথিবীত শোক-সন্তাপৰ সৃষ্টি ন’হব জানো?”—হাচে সৃধিলে।

“যেতিয়া মানুহ বুঢ়া হব মৰিবলৈ দিয়া। সিহঁত মৰিলে ওচৰ-চুবুৰীয়া আহি কওকহি—মানুহজন বেচেৰা মৰিল! সিহঁতেই মৃত মানুহজনৰ ল’ৰা-ছোৱালী তিৰোতাক সহায় কৰিব। এইদৰে মানুহৰ মাজত মৰম স্নেহ আৰু সহানুভূতিৰ জন্ম হব। ধৰা, এজন মানুহ বুঢ়া হ’ল। তেওঁ এই বাটেদি গৈ নিজৰ পানী খাই ডেকাটি হৈ আহিল—তেওঁ জানো শান্তি পাব? তেওঁ তেতিয়াও অকলশৰীয়া, তেওঁৰ কাৰণে ভাবিবলৈ কোনো নাই। সকলোৰে নিজৰ নিজৰ স্বার্থত ফুৰিব। ইজনে সিজনৰ কাৰণে ভাবি পৃথিবীৰ আনন্দখিনি

ভোগ কৰিব নোৱাৰিব। এইটো জানো ভাল কথা?” হাচ্ দুজনে ভাবিলে—‘কথাটো মিছা নহয়।’ সিহঁতে বাস্তাটো ভাঙি পেলাই অলেলবিচক সকলোখিনি কথা বুজাবলৈ ল’লে। যোৱাৰ আগতে হাচ্ দুজনৰ এজনে চেডিটক ক’লে—“তুমিও তেতিয়াহলে মৰিব লাগিব চেডিট। কাৰণ পৃথিবীৰ সকলো-ৰেইতো মৰিব।” এই বুলি সিহঁত উৰামাৰি গুচি গ’ল।

চেডিট এতিয়া বিপাণ্ডত পৰিল। তেওঁতো মৰিবলৈ নিবিচাৰে। যদি পৃথিবীত থাকিলে সকলো মৰে, তেন্তে তেওঁ পৃথিবীত নাথাকে। “মই পাখি দুখন বনাই লৈ অলেলপান্তিলৈ গুচি যাম—য’ত কোনো নমৰে।”

চেডিটে ওচৰতে থকা সূৰ্যমুখী ফুলৰ পাত কেইটামান আঁঠা দি গাত লগাই ল’লে। চৰাইৰ দৰে আকাশলৈ উৰি গ’ল। বেচি দূৰলৈ কিন্তু উৰি যাব নোৱাৰিলে। চোকা ব’দে পাত কিখন লেবেলাই পেলালে। পাত কিখন লেবেলি যোৱাৰ লগে লগে, আঁঠাবোৰ এবাৰ লগে লগে চেডিট মাটিত পৰিল আৰু তাতে তেওঁৰ মৃত্যু হ’ল।

অলেলপান্তিৰ পৰা অলেলবিচে এই সকলোবোৰ দেখি আছিল। ইতিমধ্যে হাচ্ দুজনো গৈ অলেলবিচৰ ওচৰ পাইছেগৈ। তেওঁ হাচ্ দুজনক দেখিয়েই কলে, “চেডিট নিজৰ দোষত মৰিল।” জন্ম হোৱা প্ৰাণীবিলাকৰ ভিতৰত চেডিটেই প্ৰথমে মৰিছে। এতিয়াৰ পৰা সকলো প্ৰাণীয়েই মৰিব।

জন্মৰ আনন্দকণ সিহঁতে পাব। মৃত্যুৰ কষ্টৰ পৰা কিৰ
সিহঁতে হাত সাৰিব নোৱাৰিব। এই দুয়োটা অৱস্থাৰ মাজত
সিহঁতে এটা ভাল বস্তু লাভ কৰিব, সেইটোৱে হৈছে মৰণ
আৰু স্নেহ।

জাপানৰ সাধু

বুঢ়ীমাকৰ লগত 'চেৰি' ফুলৰ ৰং-ৰূপহৰ 'বাহাৰ' চাবলৈ
যায় সাত বছৰীয়া ছিমনো। জাপানত 'চেৰি' ফুল ফুলাৰ সময়
আহিলেই ল'ৰা-ছোৱালীৰ গা সাতখন আঠখন হয়। বুঢ়ীমাকৰ
লগত গলে, চাইকেল মটৰৰ আগত পৰে বুলি বুঢ়ীমাকে হাতখন
এৰি নিদিয়ে। কেতিয়াবা কিন্তু চিনাকি ল'ৰা দেখিলে
যোৰেৰে হাতখন একৰাই ল'ৰাটোক পাৰাফালৰ পৰা এটকা
মাৰি আহি বুঢ়ীমাকৰ কাষ পায়হি। "বাক আই, এই মানুহটো
খোৰা কেনেকৈ হ'ল? সেইবোৰ কোন ঠাইৰ মানুহ, আমাৰ
নিচিনাকৈ কাপোৰ পিন্ধা নাই দেখোন?"—ইত্যাদি ইত্যাদি
প্ৰশ্নবোৰ বাটত যাওঁতে ছিমনোৱে বুঢ়ীমাকক স্তম্ভি যায়।
বুঢ়ীমাকে পৰাখিনিৰ উত্তৰ দিয়ে, নজনা খিনিৰ উত্তৰ সাজি
মেলিয়েই কিবা এটা কৈ থয়। তথাপি ল'ৰাটোক নিৰাশ
নকৰে।

এদিন বতৰটো ডাৰৰীয়া। বুঢ়ীমাকে আজি 'চেৰি' ফুল
চাবলৈ নিনিয়ে। বাত-বিষ থকা মানুহ, কাপোৰ এখন মুৰে
গায়ে দি ছিমনোকো দুপৰীয়া লগতে শুৱাই লৈছে। ছিমনোৱে
ক'ত শোৱে? "আই, আজি ৰ'দ পৰা নাই কিয়? সূৰ্য্যটোনো

ক'লৈ গ'ল? বাতি চন্দ্র ওলায়, দিনত নোলায় কিয়?"—একে
উশাহতে ছিমনোৰে বুঢ়ীমাকক প্ৰশ্ন কৰে। বুঢ়ীমাকে কয়—
“তই যদি বিচনাখনত জপিয়াই নুফুৰি মনে মনে মোৰ কাষতে
শোৱ, তেন্তে কিয় চন্দ্র বাতি ওলায় তাৰ কাহিনীটো ক'ম।”
ছিমনোৰে কথাষাৰ শুনা মাত্ৰকতে বুঢ়ীমাকৰ কাপোৰৰ তলত
সোমাই শান্ত হৈ শুই পৰিল। বুঢ়ীমাকৰ বাওঁহাতখন নিজৰ
হাত দুখনৰ মাজত লৈ মোহাৰি মোহাৰি কাহিনীটো মন দি
শুনিলে। বুঢ়ীমাকে আৰম্ভ কৰিলে—

“সৃষ্টিৰ প্ৰাৰম্ভনিতৈ বায়ু, মাটি, পানী মিহলি হৈ আছিল
কণীৰ ভিতৰত বগা আৰু হালধীয়া অংশ যেনেকৈ থাকে ঠিক
তেনেকৈ। এই মিহলি হৈ থকা বস্তুখিনিতৈ জীৱনৰ অঙ্কুৰ
আছিল। এই অঙ্কুৰৰ পৰা এদিন গজালি ওলাল। এই
গজালিয়ে তৰল পদাৰ্থখিনিক লৰাই দিয়াত পাতল অংশ ওপৰত
উঠিল, সেয়েই হ'ল আকাশ। গধূৰ অংশ হৈ পৰিল সাগৰ।

ক্ৰমে বোকাৰে পোতখোৱা সাগৰৰ পৰা এবিধ সেউজীয়া
গছ ওলাই আহিল। এই গছজোপা ওখ হৈ আকাশত
লাগিলেগৈ। এই গছজোপাই এজন দেৱতা হবলৈ ইচ্ছা
কৰিলে। যেনে ইচ্ছা তেনে কাম। গছজোপা হৈ পৰিল
এজন দেৱতা।

এই দেৱতাজন তেনেই অকলশৰীয়া, লগত কোনো নাই।
সেয়েহে আন আন কেইজনমান দেৱতাক সৃষ্টি কৰি ল'লে।

এই দেৱতাকিজনৰ ভিতৰত শেহতীয়া আছিল ‘ইজানাগী’—
তেনেই ল'ৰামতীয়া, আৰু ‘ইজানামী’ নামৰ এগৰাকী কোমল
বয়সীয়া দেৱী। এদিন এই ল'ৰা-ছোৱালী হালে আকাশত
ওপঙি থকা এখন দলঙৰ ওপৰত ঘূৰি ফুৰিছিল। সিহঁতে
এবাৰ তললৈ চাই পঠিয়ালে, তলত সাগৰখন দেখি আচৰিত হ'ল।

ইজানাগীয়ে তেওঁৰ মণি-মুকুতা খচিত দণ্ড ডালেৰে সাগৰৰ
বুকুত খোচ মাৰি দিলে। দণ্ডডাল টানি আনিলত তাত বোকা
মাটি লাগি আহিল আৰু সাগৰতে টোপ-টোপকৈ পৰিল।
সাগৰৰ তলি পোৱা মাত্ৰকে এই টোপালবোৰ টান মাটিলৈ
পৰিবৰ্তন হ'ল। কি আচৰিত, তৎক্ষণাতে এই টান মাটি
অংশ বহিবলৈ ধৰিলে আৰু সি়েই হেনো পৃথিৱীৰ বুকুত দ্বীপ
সৃষ্টি হোৱাৰ কাহিনী। পোন প্ৰথমে এইদৰে সৃষ্টি হোৱা
বোৰেই জাপান দ্বীপপুঞ্জ।

ইজানাগী আৰু ইজানামীয়ো এই দ্বীপলৈ নামি আহিল।
দ্বীপটোৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ ঘূৰিলে। এজন গ'ল উত্তৰ
ফালে আৰু আনজন গ'ল দক্ষিণ ফালে। পুনৰ যেতিয়া সিহঁত
লগ হ'ল, ইজানাগীয়ে ভাবিলে—ইমান ধুনীয়া ছোৱালীজনী
চাই সঁচাই ভাল লাগিছে।

ইজানাগী আৰু ইজানামীয়ে দুয়োকে ভাল পালে, এদিন
সিহঁতৰ বিয়া হ'ল। এই দুয়োজনে পৃথিৱীত আৰু নতুন নতুন
বস্তুৰ সৃষ্টি কৰিলে। ঘাঁহ, ফুল, পাহাৰ, হ্ৰদ, নৈ আদিৰ জন্ম

দিলে। পৰ্বতৰ ওপৰখন হাবিৰে ভৰাই তুলি, পাহাৰৰ ওপৰত বৰফ সিঁচি, সমভূমিত নানা বকমৰ শস্য দি পৃথিবীখনক ৰূপহ কৰিলে। এদিন ইজানাগীয়ে ক'লে—“অমিতো বহুত বস্তু সৃষ্টি কৰিলোঁ, ল'ৰা-ছোৱালীক তো জন্ম দিয়া নাই।” দেৱতাৰ কথা—কোৱা মাত্ৰকতে সঁচা হ'ল। কেদিন মানৰ পাছতেই তেওঁলোকৰ ছোৱালী এটি জন্ম হ'ল। তেওঁৰ নাম থলে আমাটেৰাচু অৰ্থাৎ সৰগীয় জ্যোতি। ছোৱালীজনীৰ মুখ খন খুব উজ্জ্বল। ছোৱালীজনীক মাক-বাপেকে দ্বীপত নথৈ আকাশত ৰাখিলে যাতে তাই পৃথিবীৰ বস্তুবোৰক পোহৰ দিব পাৰে। এয়েই সূৰ্য্য।

কিছুদিনৰ পাছত তেওঁলোকৰ আকৌ এটি ছোৱালী হ'ল। ছোৱালীটিৰ মুখখন ধুনীয়া হলেও আগৰটিৰ দৰে উজ্জ্বল নহয়। তেওঁৰ মুখত স্নিগ্ধ এটা জ্যোতি। মাক-বাপেকে এই ছোৱালীটিৰ নাম থলে 'চুকিউমি'। এওঁকো আকাশলৈ পঠিয়াই দিলে আৰু তেতিয়াৰে পৰা পৃথিবীক জোনবাই পোহৰ দি আছে।

এদিন আমাটেৰাচু আৰু চুকিউমিৰ কাজিয়া লাগিল। আমাটেৰাচুৰে ভনীয়েক চুকিউমিক ক'লে—“তুমি ভাল দেৱী নোহোৱা, মই তোমাৰ মুখ নাচাওঁ।” তেতিয়াৰে পৰাই আকাশত যেতিয়া সূৰ্য্য থাকে তেতিয়া চন্দ্ৰ নোলায়।

ইজানাগী আৰু ইজানামীৰ আকৌ এটি পুত্ৰ হ'ল। তেওঁলোকে ল'ৰাটিৰ নাম ৰাখিলে 'চচানোঅ'। এই ল'ৰাটো বৰ

উৎপতীয়া, খঙাল আৰু সনায় গোমোঠা হৈ থকা বিধৰ হ'ল। এই ল'ৰাটোৰে তেওঁলোক থকা দ্বীপত উৎপাত কৰিব পাৰে বুলি মাগৰলৈ পঠিয়াই দিলে।

চচানোঅ'ক টানকৈ কথা এষাৰ কব নোৱাৰি। খং উঠিলেই তেওঁ মাগৰৰ ওপৰেদি প্ৰবল ধুমুহা দি যায়। তেওঁ মাটিৰ ওপৰেদিও গৈ গছ-গছনি ভাঙি নাশ কৰে। বায়েক আমাটেৰাচুৰে পোহৰ দি থকা ফুল বিলাকক ভাঙি চিঙি মৰিমূৰ কৰে। এদিনাখন চচানোঅ'য়ে বায়েক ছুগৰাকীৰ ওচৰলৈ মনে মনে গ'ল। আমাটেৰাচুৰে ডাঙৰ কোঠা এটাত বহি ৰাম-ধেনুৰ পৰা সূতা আনি কাপোৰ বৈ আছিল। চচানোঅ'য়ে ডাৰবেদি বগাই গৈ আমাটেৰাচুৰ ভৰিত ধপচকৈ কিবা এটা পেলাই দিলে। ইয়াতে আমাটেৰাচুৰ বৰ খং উঠিল। আৰু খঙাল ভায়েকৰ পৰা লুকাই থাকিবৰ অভিপ্ৰায়ে এটা ডাঙৰ গুহাত আশ্ৰয় ল'লেগৈ। গুহাৰ মুখত এচটা ডাঙৰ শিল দি মুখখন বন্ধ কৰি দিলে। আমাটেৰাচু গুহালৈ যোৱা মাত্ৰকে পৃথিবী আৰু আকাশখন আন্ধাৰ হৈ পৰিল। ইয়াতে আন আন দেৱতা সকলে ভয় খালে। এতিয়া কি উপায়েৰেনো আমাটেৰাচুক গুহাৰপৰা উলিয়াই আনিব তাৰে চিন্তা কৰিব ধৰিলে। শেষত এটা বুদ্ধি ওলাল। আঠ কোটি দেৱ-দেৱী আমাটেৰাচু লুকাই থকা গুহালৈ গ'ল। লগত ললে এসোপামান গছ। এই গছেৰে শিলচটাত কুৰিয়াই শব্দ কৰিলে, ঢোৰা

কাউৰী আনি চিঞৰিবলৈ লগাই দিলে, গুহাৰ আগত এটা ডাঙৰ মেজি সাজি জুই লগাই দিলে, কেইজনমান দেৱতাই ঢোল কোবালে।

এই শব্দবোৰে আমাটেৰাচুৰ মনত কোঁতুহল জগাই তুলিলে। কি হৈছেনো চাবলৈ বুলি শিলচটাক অলপ আঁতৰ কৰি জুমিলে। জুমি থকা অৱস্থাতে কেইজনমান দেৱতা গৈ শিলচটা আঁতৰাই আমাটেৰাচুক টানি আনিলে। তেওঁ ওলাই অহাৰ লগে লগে পৃথিবী আৰু আকাশ পুনৰ পোহৰত উদ্ভাসিত হৈ উঠিল। সকলোৰে আনন্দত মতলীয়া হৈ চিঞৰিবলৈ ধৰিলে। তেতিয়াৰ পৰা আৰু সুকণ্ঠে আকাশৰ পৰা কেতিয়াও আঁতৰি নাযায়, মাথোন ৰাতি চন্দ্ৰক আকাশত থৈ অলপ সময় বিশ্রাম লয়গৈ।

কিছুদিনৰ পাচত আমাটেৰাচুৰ বিয়া হ'ল। এই আমাটেৰাচুৰ সন্তান-সন্ততিয়েই হ'ল জাপান সাম্ৰাজ্যৰ শাসনকৰ্ত্তা। কোৱা হয় যে সূৰ্য্য বংশৰ নহলে কোনো এজনে হেনো জাপান শাসন কৰিব নোৱাৰে।

সাধু শেষ হোৱাৰ লগে লগে ছিমনোক টোপনিয়ে হেঁচামাৰি ধৰিলে। বুঢ়ীমাকৰ হাতখন তাৰ হাত দুখনৰ মাজৰ পৰা এবাই পৰিল। বুঢ়ীমাকেও ছিমনোৰ ওলাই থকা ভৰিটোত কাপোৰখন ভালদৰে দি নিজেও টোপনি যাবলৈ চেষ্টা কৰিলে।

গ্ৰীচৰ সাধু

আজি তোমালোকক পৃথিবীৰ আটাইতকৈ পুৰণি স্ৰসভ্য জাতি এটাৰ সাধুকথা কম। আন আন দেশৰ মানুহ যেতিয়া বৰ্বৰ আৰু নগুঠা অৱস্থাত, তেতিয়াই গ্ৰীচৰ মানুহবোৰে গান-বাজনা, খেল-ধেমালি, সাহিত্য আদিত উন্নতি কৰিছিল। আজি কালি যে ৪৫ বছৰৰ মূৰে মূৰে 'অলিম্পিক' হয়, সেইটো প্ৰথমতে গ্ৰীচতহে ওলায়। 'অলিম্পিক' একবকম টুৰ্ণামেণ্টেই, ইয়াত নানা দেশৰ খেলুৱৈ আহি খেলত যোগ দিয়েহি। টেনিচ, ক্ৰিকেট, কেৰম, টেবুল-টেনিচৰ বাহিৰে সকলোবোৰ খেলেই অলিম্পিকত চাই পায়।

ইয়াৰ মানুহবোৰ বেচ ৰঙিয়াল আৰু স্বদেশপ্ৰিয়। দিনৰ দিনটো কাম কৰি আহি ভাগৰি পৰিলেও টেবুলৰ ওপৰত 'গ্ৰীচ দেশৰ উপকথা' খন পৰি থকা দেখিলে এবাৰ চকু ফুৰাবই। নিজৰ দেশৰ পুৰণি সাধুবোৰ পঢ়ি এওঁলোকে বৰ ভাল পায়। আমিও জানো নাপাওঁ? এওঁলোকৰ উপকথা এটাকে কওঁ—

এখন দেশৰ এজনী ৰাণীয়ে এদিন খিৰিকীৰ কাষত বহি চিলাই কৰি আছিল। ৰাণীৰ সতি-সন্ততি নাই। চিলাইৰ

পৰা মূৰটো এবাৰ তুলি বাহিৰৰ ফালে চালে, দেখিলে সৰু সৰু মেঘৰ টুকুৰা কেইডোখৰমান আকাশৰ বুকুত ভাহি ফুৰিছে। মেঘৰ ফালে চাওঁতেই হঠাতে বেজিটোৰ আগটো লাগি আঙুলিৰ পৰা কেইটোপালমান তেজ ওলাল। বাণী চমক খাই উঠিল। টোপ-টোপকৈ মাটিত পৰা তেজলৈ চাই ভাবিলে—মোৰ যদি সোঁ মেঘৰ নিচিনা বগা আৰু এই তেজৰ নিচিনা বঙা এজনী ছোৱালী থাকিলেহঁতেন কিমান ভাল লাগিলেহঁতেন!

অলপ দিনৰ পাচতে বাণীৰ এটি ছোৱালী জন্ম হ'ল। তাইৰ বঙটো হ'ল শৰতৰ বগা মেঘৰ নিচিনা বগা আৰু গাল দুখন টিকটিককৈ বঙা, চুলিখিনি কিচ্‌কিচ্‌কৈ ক'লা। বাণীয়ে নাম থলে তুষাৰ-কণিকা। দুখৰ বিষয়, বাণী কেইবছৰমানৰ পাচতে ঢুকাল। বজাই আকৌ বিয়া কৰালে।

নতুন বাণী দেখিবলৈ বৰ ধুনীয়া। বাণীতকৈ যে আৰু কোনোবা ধুনীয়া হব পাৰে তাক বাণীয়ে সহ্য কৰিব নোৱাৰে। বাণীৰ এখন যাতুকৰী আয়না আছিল। সেই আয়নাক কিবা কথা শুধিলে তৎক্ষণাত উত্তৰ দি দিয়ে। বাণীয়ে এই আয়নাৰ ওচৰলৈ গৈ প্ৰায়েই মোধে, “কচোন আয়না, মোতকৈ ধুনীয়া বাক আৰু কোনোবা আছেনে?” আয়নাই উত্তৰ দিয়ে, “আপোনাতকৈ কোনো ধুনীয়া নাই, আপুনিৰেই পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ শুৱনী।”

দিন যোৱাৰ লগে লগে তুষাৰ-কণিকাও ডাঙৰ হৈ আহিছে।

কেইবছৰমানৰ পাচতে তাই এজনী অপৰূপা দীপলিপ গাভৰু হৈ পৰিল। সেই সময়তে এদিন বাণীয়ে আয়নাৰ ওচৰলৈ গৈ শুধিলে, “কচোন আয়না, মই আটাইতকৈ ধুনীয়া নহওঁনে?” এইবাৰ আয়নাৰ উত্তৰ বাণীৰ কাৰণে সন্তোষজনক নহ'ল— “তুষাৰ-কণিকা এতিয়া সকলোতকৈ শুৱনী।” বাণীৰ বৰ খং উঠিল। ৰাজপ্ৰাসাদৰ লগুৱা এটাক মাতি আনি টকাৰ লোভ দেখুৱাই তুষাৰ-কণিকাক মাৰিবলৈ আদেশ দিলে। লগুৱাটোৰে বজাই নজনাকৈ এদিন তুষাৰ-কণিকাক অগাধ হাবিলৈ লৈ গ'ল। মানুহটোৰে কাপোৰৰ তলৰ পৰা চুৰিখন উলিওৱা দেখিয়েই তুষাৰ-কণিকাই ভয়তে কান্দি পেলালে। চকু মোহাৰি মোহাৰি কলে, “তুমি মোক নামাৰিবা। মই প্ৰতিজ্ঞা কৰিছোঁ ঘৰলৈ আৰু উভটি নাযাওঁ।” এই কথা শুনি মানুহটোৰ দয়া উপজিল, সি তুষাৰ-কণিকাক তাতে এৰি গুছি আহিল।

গোটেই দিনটো তুষাৰ-কণিকাই হাবিত অনাই বনাই ফুৰিলে। ঘূৰি ফুৰোতে সন্ধিয়া বেলিকা দূৰত এটা পঁজা দেখিলে। ৰাতিটো পৰি থাকিবলৈ বুলি তাই তালৈকে গ'ল। ঘৰটো তাই ভাল পালে, পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্ন। টেবুল এখনত সাতখন কাঁহীত খোৱা বস্তু সজাই থোৱা পালেগৈ। ঘৰৰ একোণত সাতখন সৰু সৰু বিচনাও পাৰি থোৱা দেখা পালে। তুষাৰ-কণিকাৰ খুব ভোক লাগিছিল। প্ৰতিখন কাঁহীৰ পৰা অলপ অলপ বস্তু খাই ভোক গুহালে। এতিয়া শুৱৰ সময়ত

কোনখন বিচনাত শোৰে? প্রত্যেকখন বিচনাতে এবাগৰ এবাগৰ দি সপ্তম বিচনাখনত শুই পৰিল।

ৰাতি হোৱাৰ লগে লগে সেই ঘৰৰ গিৰিহঁতবোৰ উভটি আহিল। সিহঁত আটাইকেউটা কটীয়া আৰু লেখত সাতোটা। পৰ্বতৰ গুহাবিলাকত সোণ বিচাৰি ফুৰাই সিহঁতৰ কাম। ঘৰত সোমায়ৈ সিহঁতে কোনোবা অহাৰ চিন পালে। প্রত্যেকেই নিজৰ নিজৰ খোৱা ঠাইলৈ গৈ কবলৈ ধৰিলে— “মোৰ পাতৰ কোনোবাই খালে।” সিহঁতৰে এটাই তাৰ বিচনাখন চাই দেখিলে বিচনাখন চোন কুচি-মুচি। সপ্তম বিচনাখনত সিহঁতে ভুষাৰ-কণিকাক শুই থকা দেখিলে। ভুষাৰ-কণিকাৰ চাৰিওফালে সাতোটা কটীয়াই বেঢ়ি ধৰি ছোৱালীজনীক ভালকৈ চালে। সিহঁতে একমুখে স্বীকাৰ কৰিলে—বাঃ কি সুন্দৰী। ছোৱালীজনীৰ টোপনি ভাঙে বুলি সিহঁতে কোঢ়াল নকৰি ছখন বিচনাতে সাতোটাই ঠেলাঠেলিকৈ সেই ৰাতিটো কটালে।

ৰাতিপুৱা ভুষাৰ-কণিকাই মাৰ পাই এই সাতোটা কটীয়া মানুহক দেখি বৰ ভয় খালে। সিহঁতে কিন্তু খুব আদৰ যত্ন কৰি তাইৰ নাম আৰু কেনেকৈ এই হাবি পালেহি সোধিলে। ভুষাৰ-কণিকাই নিজৰ নাম আৰু মাহীমাকৰ পৰা পোৱা ব্যৱহাৰ থিনিৰ কথা কলে। সাতো ককাই-ভাইয়ে ভুষাৰ-কণিকাক কলে, “তুমি আমাৰ ঘৰতে থাকা, আমাৰ ভাত ৰান্ধি দিবা,

কাপোৰ ধুই দিবা, ঘৰটো পৰিষ্কাৰকৈ ৰাখিবা।” ভুষাৰ-কণিকাই ভালেই পালে, তাই সিহঁতৰ লগতে থাকিবলৈ ললে।

সময় হলে সাতোটা ককাই-ভাই সোণ বিচাৰি যায়। যোৱাৰ আগতে ভুষাৰ-কণিকাক কৈ যায় বাহিৰলৈ যেন তাই নোলায়; কাৰণ মাহীমাকে তাইক বিচাৰি সেইখিনি ওলাবহি পাৰে। ইফালে ৰাণীও বেচ স্মৃতিতে আছে। ভাবিছে ভুষাৰ-কণিকা আৰু জীয়াই নাই। এদিন কোতূহলবশতঃ আয়নাখনক সোধিলে, “মই বাক সকলোতকৈ ধুনীয়া নহওঁনে?” আয়নাৰ পৰা উত্তৰ পালে—“আপুনি ইয়াত ধুনীয়া হয়—কিন্তু ভুষাৰ-কণিকা এতিয়াও জীৱিত। তেওঁ পিচে আপোনাতকৈও ধুনীয়া।” আয়নাৰ কথা শুনি ৰাণীৰ বৰ খং উঠিল। তৎক্ষণাতঃ প্রতিজ্ঞা কৰিলে—নিজে গৈ ভুষাৰ-কণিকাক এইবাৰ মাৰিব। কিন্তু কেনেকৈ মাৰিব সেইটোহে হ’ল ডাঙৰ কথা। বহুতো ভাবি ফেৰিওৱাৰ ভাও লৈ এদিন ভুষাৰ-কণিকাৰ ওচৰলৈ গ’ল। হাতত ললে এটা মোনা আৰু তাত ললে হৰেক বকমৰ ফিতা। ভুষাৰ-কণিকাৰ ঘৰৰ মুখ পাই চিঞৰি সোধিবলৈ ধৰিলে, “ফিতা, ফিতা লাগে কাৰোবাক?” ভুষাৰ-কণিকাৰ ফিতা মৰাৰ বৰ চখ। তাই লোভ সামৰিব নোৱাৰিলে। ফেৰিওৱাটোক ভিতৰলৈ মাতি নিলে। পুৰুষবেশী ৰাণীয়ে এবাৰ ভুষাৰ-কণিকাৰ নিচেই কাষলৈ গৈ কলে, “চাওঁ আই, এই ফিতাডাল তোমাৰ চোলাত লগাই দিলে কেনে দেখিব?” ভুষাৰ-কণিকাৰ

ডিঙিত এই বুলি ফিতাডাল লগাই চোৰাৰ চলেৰে ডিঙিত আৰ্টি আৰ্টি বান্ধি দিলে। তুঘাৰ-কণিকা মাৰ্টিত লেবেজান হৈ পৰিল। মাহীমাকে ভাবিলে—এইবাৰ তুঘাৰ-কণিকা মৰিল; আচলতে তাই মৰা নাছিল।

ৰাতি সাতটা ককাই-ভাই আহিল। তুঘাৰ-কণিকাৰ অৱস্থা দেখি সিহঁতে বৰ ভয় খালে। তুঘাৰ-কণিকাক তুলি নি বিচনাত শুৱাই সিহঁত শুশ্ৰূষাত লাগি গ'ল। কেইঘণ্টামানৰ পাচত তুঘাৰ-কণিকা উঠি বহিল আৰু এটা এটাকৈ সকলো কথা সিহঁতক কলে। সিহঁতে তৎক্ষণাত বুজি পালে, এই ফেৰিৱালা আন কোনো নহয়; তুঘাৰ-কণিকাৰ মাহীমাকহে। সেইবাবে সিহঁতে দঢ়াই দঢ়াই তুঘাৰ-কণিকাক কলে, “ভবিষ্যতে আৰু কাকো ভিতৰত সোমাবলৈ নিদিবা।”

ঘৰলৈ আহি ৰাণীয়ে পুনৰ আয়নাক স্মিলিলে। এইবাৰো উত্তৰ পালে—“তুঘাৰ-কণিকা এতিয়াও জীয়াই আছে আৰু তাইয়েই আটাইতকৈ শুৱনী।” ৰাণীয়ে ভাবিলে, এইবাৰ যেনে তেনে তুঘাৰ-কণিকাক মাৰিব। আকৌ এদিন নতুন ভাও এটা লৈ মোনাত কিছুমান ফণি ললে আৰু তুঘাৰ-কণিকাৰ ঘৰৰ ফালে গ'ল। তুঘাৰ-কণিকাক মাৰিবলৈ বুলি এখন বিহ লগোৱা ফণিও তাৰ মাজতে ললে। এই ফণিৰ বেহা কৰা মানুহটোক দেখি তুঘাৰ-কণিকাই ভাবিলে, এইটোতো আগৰ মানুহটো নহয়, ই বেলেগ যেতিয়া তাইক একো অনিষ্ট নকৰে।

এই ভাবি ফণি অনা মানুহটোক ভিতৰলৈ মাতি আনিলে। এই মানুহটোৰে ভিতৰ সোমোৱেই তুঘাৰ-কণিকাৰ ফালে আগবাঢ়ি গৈ কলে, “চাওঁ আই, এই ফণিখনেৰে তোৰ মূৰটো আঁচুৰি দিওঁ।” এই বুলি বিহলগা ফণিখন তুঘাৰ-কণিকাৰ মূৰত হেচা-মাৰি বহুৱাই দিলে। তৎক্ষণাত তুঘাৰ-কণিকা অজ্ঞান হৈ পৰিল। ৰাণীয়ে এইবাৰ তুঘাৰ-কণিকা একেবাৰে মৰিল বুলি ভাবিলে।

সন্ধ্যাৰ আগতে সাত কটীয়া আহি তুঘাৰ-কণিকাক তেনে অৱস্থাত দেখি মাহীমাকৰে এই কাম বুলি বুজিলে। চুলিত লাগি থকা ফণিখন একৰাই দিলত তুঘাৰ-কণিকা উঠি বহিল। এইবাৰো সিহঁতে তুঘাৰ-কণিকাক সাৱধান কৰি দি পাচদিনা সোণ বিচাৰি গ'ল। তুঘাৰ-কণিকা অকলে অকলে দিনৰ দিনটো বহি থাকে।

ইফালে ৰাণীয়ে পুনৰ আয়নাৰ ওচৰলৈ গৈ জানিবলৈ বিচাৰিলে—শুৱনীনো কোন? আয়নাই তুঘাৰ-কণিকাৰ নামটোকে কলে। তুঘাৰ-কণিকাক এইবাৰ যেনে তেনে মাৰিম—এই প্ৰতিজ্ঞা কৰি ৰাণীয়ে খেতিয়কৰ বেশ লৈ তুঘাৰ-কণিকাৰ ঘৰ পালেগৈ। মোনাত কেইটামান কমলা ললে। তাৰে এটাত বিহ মোহাৰি থলে। টক্-টক্কৈ ছুৱাবত শব্দ কৰি তুঘাৰ-কণিকাক ৰাণীয়ে মাতিলে। ভিতৰৰ পৰা তাই মাত দিলে, “মই কাকো ছুৱাৰ খুলি দিব নোৱাৰোঁ,

সাত ককাইয়ে মোক হাক দিছে।” খেতিয়ক-মাহীমাকে মিঠা মাতেৰে কলে, “মই বাগানৰ মালীহে, এই কমলা কিটা তোমাক দিবলৈ আনিছোঁ।” তুষাৰ-কণিকাই তেতিয়াও দুৱাৰ নুখুলিলে।—“তুমি ভাবিছা নেকি ইয়াত বিহ আছে? চোৱা মই কেনেকৈ খাইছোঁ—” এই বুলি তাৰে বিহ নলগোৱা কমলা এটা খাই দেখুৱালে। তুষাৰ-কণিকাই বেৰৰ জলঙ্গাইদি খেতিয়কক চাইছিল। হাতত বঙা বঙা কমলা কিটা দেখি তাইৰ জিভাৰ পানী পৰিবলৈ ধৰিলে। দুৱাৰখন মেলি কমলাবোৰ হাত পাতি ললে। মাহীমাকেও আন দুটা কমলাৰ লগতে বিহলগা কমলাটো দি দিলে। বুজিব নোৱাৰি তুষাৰ-কণিকাই বিহলগা কমলাটো প্ৰথমে খালে। খোৱাৰ লগে লগে তুষাৰ-কণিকা মুৰ্চ্ছিত হৈ মাটিত বাগৰি পৰিল। বাণীয়ে হাঁহি হাঁহি ক’লে, “এইবাৰ আক তোৰ সাতোটা ককায়েৰে তোক বচাব নোৱাৰে।” ঘৰলৈ গৈ আয়নাৰ পৰা উত্তৰ পালে—তেৱেঁই আটাইতকৈ সুন্দৰী।

সাত ভাই-ককাই আহি তুষাৰ-কণিকাক নিস্তক হৈ পৰি থকা দেখি গোটেই গাতে হাত ফুৰাই চালে—ক’ৰবাত আঘাতৰ চিন আছে নেকি? বিহ খোৱা বা আঘাতৰ চিন সিহঁতে নাপালে। সিহঁতে পানী ছতিয়াই দিও তুষাৰ-কণিকাক উঠাব নোৱাৰিলে। তাইৰ গোটেই গা হিম যেন চৈঁচা হৈ পৰিল। সিহঁতে কান্দি কান্দি দুখেৰে ক’লে—

“আমাৰ তুষাৰ-কণিকা মৰিল।” সিহঁতে তুষাৰ-কণিকাক ইমান ভাল পাইছিল যে, প্ৰতি মুহূৰ্ত্ততে আশা কৰে, তুষাৰ-কণিকা উঠেই কিজানিবা। তিনিদিন পাৰ হৈ গ’ল, তুষাৰ-কণিকা আক উঠি নবহিল।

তিনিদিনৰ পাচত সিহঁতে তুষাৰ-কণিকাক সৎকাৰ কৰাৰ কথা ভাবিলে। ইমান ধুনীয়া ছোৱালী এজনীক যে মাটিৰ তলত পুতি থব সেই কথা কল্পনাই কৰিব নোৱাৰিলে। এটা আয়নাৰ বাকচ আনি তাতে তুষাৰ-কণিকাক ভৰাই ওচৰৰে নৈ এখনৰ দাঁতিত থলে। বাকচটোৰ ওপৰত সোণালী আখৰেৰে লিখিলে—“ৰাজকন্যা তুষাৰ-কণিকা”। সাত ককাই-ভাইৰ প্ৰতিজ্ঞনে এদিন এদিনকৈ পাল পাতি এই বাকচটো পহৰা দিয়ে। তুষাৰ-কণিকা মৰিলত প্ৰকৃতিৰ সকলো বস্তুৱেই দুখ কৰিলে। ফুলবোৰ মৰহি গ’ল, মেঘে দীঘল দীঘল টোপাল পেলাই কান্দিলে।

কেবামাহো পাৰ হ’ল। তুষাৰ-কণিকা সেই বাকচৰ ভিতৰত শুয়েই আছে। অলপো লৰচৰ হোৱা নাই। এদিন এজন ৰাজপুত্ৰই চিকাৰ কৰিবলৈ আহি বাকচৰ ভিতৰত শুই থকা তুষাৰ-কণিকাক লৈ যাবলৈ বুলি খুজিলে আক কলে, “মই যেনে তেনে তাইক জীয়াব।” প্ৰথমতে সিহঁত মান্তি নহৈছিল। কিন্তু যেতিয়া ভাবিলে যে সিহঁতৰ মৰমৰ তুষাৰ-কণিকা আকো জী উঠিব, সিহঁতে আক ‘না’ কৰিব

নোৱাৰিলে। ৰাজকুমাৰে ৰাজধানীলৈ বাকচটো লৈ যাবলৈ অনুচৰবৰ্গক আদেশ দিলে। পাহাৰৰ অকোৱা পকোৱা বাটেদি সিহঁতে বাকচটো ভাৰ বৈ লৈ গ'ল। এবাৰ শিলত উজুটি খাই মানুহবোৰে কিবা বাকচেৰে সৈতে হামকুৰি খাই পৰিল। বাকচটোৱে ভয়ানক এটা জোকাৰণি খালে। এই জোকাৰণিটোৱে তুমাৰ-কণিকাৰ ডিঙিত লাগি থকা বিহলগা কমলাফুটা ওলাই আহিল। তাই তৎক্ষণাত উঠি বহিল। ভাগ্যে কমলাফুটা তাইৰ পেটলৈ যোৱা নাছিল! তুমাৰ-কণিকাই ভয়ে ভয়ে ৰাজকুমাৰক স্মিলিলে—“মই ক'ত?” ৰাজপুত্ৰই উত্তৰ দিলে—“তোমাক মোৰ ৰাজ্যলৈ নিছোঁ”। তুমাৰ-কণিকা মনে মনে থাকিল। ঘৰ পালেই ৰাজকুমাৰে তুমাৰ-কণিকাৰ কথা বজাক ক'লে। বজাই তুমাৰ-কণিকাৰ লগত ৰাজকুমাৰৰ বিয়াৰ ঠিক কৰিলে।

বিয়াৰ দিনা ডাঙৰ ভোজ হ'ল। সেই ভোজলৈ তুমাৰ-কণিকাৰ সাত ককাই-ভাইয়ো আহিল। সিহঁতে সিহঁতৰ মৰমৰ তুমাৰক জী উঠা দেখি বৰ বং পালে। খাই বই উঠি বিদায় লব লগা হোৱাত সিহঁতে বৰ দুখ পালে। তথাপি এয়েই সান্ত্বনা যে সিহঁতৰ তুমাৰ ৰাজপ্ৰাসাদত ৰাণী হৈ থাকিব, মাহীমাকে আৰু তাইৰ অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰে।

সেই দুফট ৰাণীও বিয়ালৈ নিমন্ত্ৰণ খাবলৈ ওলাল। যোৱাৰ আগতে আয়নাৰ আগত থিয় হৈ ধুনীয়া কোন জানিব খোজাত

আয়নাই উত্তৰ দিলে—“ৰাণী, ইয়াত আপুনি এটা উজ্জ্বল তৰাতকৈও শুৱনী। কিন্তু আপোনাতকৈও ধুনীয়া এতিয়া নিমন্ত্ৰণ খাবলৈ যোৱা ৰাজকুমাৰৰ ৰাণী।” খঙত ৰাণী বহি পৰিল। খং কৰিলেনো হব কি? তথাপি কিমান ধুনীয়ানো চাবলৈ বুলি ৰাজকুমাৰৰ ঘৰ পালেগৈ। বিয়া-ঘৰ পালেই যেতিয়া শুনিলে, এই কইনা আন কোনো নহয় তুমাৰ-কণিকাহে, তেওঁ খঙতে ভিতৰলৈ নোসোমাই বাহিৰৰ পৰাই গুচি আহিল। কিন্তু এইবাৰ আৰু ৰাণীয়ে তুমাৰ-কণিকাৰ একো অনিষ্ট সাধিব নোৱাৰিলে। ৰাজপুত্ৰ আৰু তুমাৰ-কণিকা স্মৃতিৰে বাস কৰি থাকিল।

চিনডেবেলা

সকলোৱে তাইক এলাগী বুলি চিনডেবেলা নাম থ'লে। ঘৰৰ কাম-কাজ কৰি গোটেইজনী ফেদেলী হৈ থাকে। তাইৰ মাক নাই। মাহীমাক আৰু মাহীমাকৰ জীয়েক দুজনীয়ে কোনো দিনেই তাইক মৰম কৰি নাগাতে। সিহঁতে ৰাতিপুৱাৰে পৰা গধূলিলৈকে তাইৰ হতুৱাই কাম কৰাই লয়। ভাত ৰান্ধিব লাগে, ঘৰ মচিব লাগে, বস্তু-বাহানিবোৰ 'চিজিল' লগাই থব লাগে, তাৰোপৰি ভনীয়েক কিজনীক ইটো সিটো কৰি দিয়াটোতো আছেই।

এদিন সেই দেশৰ যুৱৰাজৰ জন্মদিন উপলক্ষে খুব ডাঙৰ এটা ভোজ পাতিছিল। ৰাজ্যৰ সকলোৱে তালৈ নিমন্ত্ৰণ পালে। চিনডেবেলাৰ মাহীমাক আৰু ভনীয়েক দুজনীয়েও পালে। নিমন্ত্ৰণ পাই সিহঁতৰ কি স্মৃতি, কি কাপোৰ পিন্ধিব, কি অলঙ্কাৰ পিন্ধিব কৈয়েই তৎ নাই। চিনডেবেলাক কিন্তু কোনেও নামাতিলে, তাইক ৰজাঘৰৰ মানুহে চাকৰনী বুলিহে ভাবিলে।

উৎসৱৰ দিনা চিনডেবেলাই ভনীয়েকহঁতক মূৰ আঁচুৰি অলঙ্কাৰ, কাপোৰ-কানি পিন্ধাই দিলে। ৰজা-ঘৰলৈ যাবলৈ

তাইবোৰ কম মন যোৱা নাই। ভনীয়েকহঁতক কাপোৰ পিন্ধাই দিওঁতে ভাবিছে—“মই যদি এইদৰে ধুনীয়া কাপোৰ পিন্ধি যাবলৈ পালোঁহেঁতেন কিমান বড় পালোঁহেঁতেন! মোৰ ফালে ৰাজকুমাৰে হয়তো এবাৰ চালেহেঁতেন!” এই ভাবি তাইৰ কুৰ পৰা টপ্-টপ্ কৈ পানী পৰিল। ভনীয়েকহঁতক ক'লে—“মইও তোমালোকৰ লগত ৰজাৰ ঘৰলৈ যাম।” সিহঁতে ক'ত তাইৰ কথা শুনে, অৱজ্ঞা কৰি গাড়ীত উঠি সিহঁত গুচি গ'ল। বেচাৰী চিনডেবেলা তাতে আন্ধাৰ কোঠা এটাত বহি কান্দি থাকিল।

অলপ সময়ৰ পাচত চিনডেবেলাই শুনিবলৈ পালে— কোনোবাই যেন তাইক কিয় কান্দিছে শুধিছে। পাচ ফালে ঘূৰি চাই এজনী 'পৰী'ক দেখা পালে। পৰীয়ে তাইক কথাষাৰ শুধিছে। মুখৰ পৰা চিনডেবেলাৰ কথা নোলায়। তাই কেৱল উচুপিবলৈহে লাগিল। পৰীজনীয়ে তাইৰ মনৰ কথা বুজি পাই ক'লে—“তুমি নাকান্দিবা, মই এতিয়াই তোমাক ৰাজপ্ৰাসাদলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিম। তুমি বাক এটা লাও আনা।” চিনডেবেলাই ৰাজপ্ৰাসাদলৈ যোৱাৰ হেপাহত লাও এটা আনিলে। পৰীয়ে সোণৰ কাঠি এডালেৰে লাওটো চুই দিয়া মাত্ৰকে এখন ধুনীয়া গাড়ী হৈ পৰিল। “এইবাৰ মোক কেইটামান নিগনি আনি দিয়া।” চিনডেবেলাই ফন্দত লাগি থকা ছটা নিগনি আনি দিলে। পৰীয়ে এইবাবো সোণৰ

কাঠি ডালেৰে নিগনি কেইটা চুই দিয়া মাত্ৰকে ছটা ঘোৰা হৈ পৰিল।—“এইবাৰ শকত এটা এন্দুৰ আনি দিয়া।” চিনডেবেলাই ক’বৰাৰ পৰা এটা এন্দুৰো আনি দিলে। সেই এন্দুৰটোও পৰীৰ সোণৰ কাঠিৰ পৰশ পাই এটা ধুনীয়া পোচাক পিন্ধা কচোৱান হৈ পৰিল। তাৰ পাচত পৰীয়ে ক’লে—“এইবাৰ দৌৰি গৈ দুটা জেঠী আনাচোন, তোমালোকৰ ঘৰৰ আগৰ শালগছ জোপাতে আছে।” চিনডেবেলাই জেঠীদুটাও আনি দিলে। সোণৰ কাঠিৰ পৰশত জেঠী কেইটা চহিচ হৈ পৰিল।

চিনডেবেলা আচৰিত হৈ সকলো চাই থাকিল। পৰীয়ে এইবাৰ তাইক ক’লে—“তোমাক মই সোণৰ কাঠিৰে চুই দিম।” সোণৰ কাঠিডাল লগাই দিয়া মাত্ৰকে তাৰ মলিয়ন ফটাচিতা কাপোৰবোৰ ধুনীয়া কাপোৰত পৰিণত হ’ল, গোটেই গা অলঙ্কাৰেৰে ভৰি পৰিল, তাই দেখিবলৈ ধুনীয়া হৈ পৰিল। —“এতিয়া মই যাওঁ। এটা কথা কিন্তু মনত ৰাখিবা—বাৰ বজাৰ আগতে তুমি ঘৰলৈ উভতি আহিব লাগিব, নহলে গাড়ীখন লাও হৈ পৰিব, ঘোৰা আৰু কচোৱান নিগনি আৰু এন্দুৰ হৈ পৰিব, তোমাৰ কাপোৰো আগৰ দৰে হ’ব।” এইবুলি পৰীয়ে চিনডেবেলাক চুমা এটা খাই গাড়ীত উঠুৱাই থৈ গ’লগৈ।

চিনডেবেলাক ইমান ধুনীয়া গাড়ীত ঘোৰা দেখি আৰু অপৰূপ সুন্দৰী দেখি ৰাজপ্ৰাসাদৰ সকলোৰেই কোনোবা ৰাজ-

কুমাৰী বুলিহে ভাবিলে। ৰাজকুমাৰী নিজে আহি আগবঢ়াই নিলেহি। ৰাজকুমাৰীয়ে ইমান ধুনীয়া ছোৱালী আগেয়ে দেখা নাছিল। তেওঁ ভাবিবলৈ ধৰিলে—‘এওঁনো ক’ৰ ৰাজকুমাৰী?’

চিনডেবেলাৰ মাহীয়েক আৰু ভনীয়েকহঁতে চিনডেবেলাক চিনি নাপালে। সেইদিনা ৰাতি ৰাজকুমাৰে অকল চিনডেবেলাৰ লগতে কথা-বতৰা পাতিলে। ৰাতি বাৰ বাজিবলৈ পোন্ধৰ মিনিটমান থাকোঁতেই চিনডেবেলাৰ পৰীৰ কথা মনত পৰিল। ৰাজপুত্ৰৰ পৰা বিদায় লৈ লৰালৰিকৈ গাড়ীত উঠি চিনডেবেলা ঘৰ পালে। বাৰটাৰ সময়ত পৰীয়ে সোণৰ পৰশেৰে চিনডেবেলাৰ পোচাক পৰিচ্ছদ আগৰ দৰে ফটাচিতা কৰিলে। তাইও মনে মনে নিজৰ কোঠালৈ গৈ শুই থাকিল। ঘৰলৈ আহি ভনীয়েকহঁতে চিনডেবেলাৰ আগত বজাঘৰৰ ভোজৰ আলোচনা কৰিলে। কথা প্ৰসঙ্গত চিকচিকীয়া গাড়ীত অহা ৰাজকুমাৰী জনীৰ কথাও কলে। চিনডেবেলাই মনতে ভাবিলে—এই ৰাজকুমাৰীক তোমালোকে ক’ত চিনি পাবা?

পাচদিনা খনো ৰাজপ্ৰাসাদত উৎসৱৰ আয়োজন। চিনডেবেলাই সিদিনাও ভনীয়েকহঁতক সজাই মেলি পঠিয়ালে। সিহঁত ওলাই যোৱাৰ পাচতে বিমৰ্ষ মনেৰে চিনডেবেলা বিচনাত বহি থাকিল। আগদিনাৰ দৰে সিদিনাও পৰী আহিল, পৰীয়ে সিদিনাও চিনডেবেলাৰ ৰাজপ্ৰাসাদলৈ ঘোৰাৰ ব্যৱস্থা কৰি

দিলে। আজি তাই কালিতকৈ বেচি ধুনীয়া হৈ পৰিল।
 ৰাজপুত্ৰই অকল তাইৰে লগত কথা পাতিলে। কথা-বতৰা
 পাতি থাকোঁতেই বাৰটা বাজিবৰ সময় হ'ল। মাত্ৰ একমিনিট
 বাকী। চিনডেবেলা লৰালৰিকৈ একৰকম লৰিয়েই ৰাজ-
 প্ৰাসাদৰ পৰা ওলাই আহিল। ৰাজবাড়ীৰ গেটৰ মুখ পাওঁতেই
 ঢং ঢং কৈ বাৰটা বাজিল, সেই মুহূৰ্ত্ততে চিনডেবেলাৰ কাপোৰ-
 কানিও আগবদৰে হ'ল। চিনডেবেলাই লৰ মাৰি যাওঁতেই
 ভৰিৰ অলঙ্কাৰ এপাত বজাঘৰৰ ছুৰাবমুখতে পৰি গ'ল।
 অলঙ্কাৰ পাত চাবলৈ চিনডেবেলাৰ সময়কে নহ'ল।

ইফালে ৰাজপুত্ৰই ভাবিলে, কিয় ৰাজকুমাৰী ইমান লৰা-
 লৰিকৈ ওলাই গ'ল? ভোজখোৱা কোঠাৰ পৰা ৰাজকুমাৰীক
 বিচাৰি আহোঁতে ছুৰাব-মুখত অলঙ্কাৰ পাত পৰি থকা দেখা
 পাই হাতত তুলি ললে। পাচদিনা ৰাজকুমাৰে ৰাজ্যত ঘোষণা
 কৰাই দিয়ালে যে ৰাজপুত্ৰই পোৱা অলঙ্কাৰ পাত যাৰ ভৰিতে
 খাপ খাব তেওঁকে ৰাজকুমাৰে বিয়া কৰিব। বজাঘৰৰ দাস-
 দাসীৰ এতিয়া কাম হ'ল অলঙ্কাৰ পাত প্ৰতি ছোৱালীৰ ভৰিতে
 পিন্ধাই চোৱা। সিহঁতে কোন ছোৱালীৰ ভৰিত সোমাই পৰে
 তাই চাই ফুৰোঁতে এদিন চিনডেবেলাৰ ঘৰো ওলালহি।
 চিনডেবেলাৰ ভনীয়েকহঁতে ভৰিত স্তম্ভৰাবলৈ কতনো চেষ্টা
 কৰিলে, কিন্তু কোনোপধ্যেই নোসোমাল। মাকে কয়—
 “কোনোমতে সোমোৱাচোন, ৰাজবাণী হবি।” নিজেই

জীয়েকহঁতৰ ভৰিত সোমোৱাবলৈ চেষ্টা কৰিলে, অলঙ্কাৰ পাত
 পিচে নোসোমাল।

দাসী কিজনী অলঙ্কাৰ পাত লৈ গুচি যাব খোজোঁতেই
 ছুৰাব-মুখত চিনডেবেলাক বৈ থকা দেখা পালে। তাৰে
 এজনীয়ে কলে—“তুমিও এবাৰ চেষ্টা কৰি চোৱাচোন।
 আমাৰ ৰাজকুমাৰৰ আদেশ, নগৰৰ প্ৰতিজনী ছোৱালীয়েই যেন
 এবাৰ চেষ্টা কৰি চায়।” দাসীৰ কথা শুনি মাহীমাক আৰু
 ভনীয়েকহঁতে হাঁহি হাঁহি কলে, “বাঃ কি আকৌ বান্দৰৰ
 ডিঙিত মুকুতাৰ হাৰ!” সিহঁতৰ কথা শুনি চিনডেবেলা পাচ
 লুহকি গ'ল। দাসীজনীয়ে কিন্তু আৰু যাবলৈ নিদিলে,
 চিনডেবেলাৰ হাতখন টানি ওচৰত বহুৱাই অলঙ্কাৰ পাত ভৰিত
 স্তম্ভৰাই দিলে। বেচি কষ্ট কৰিব লগা নহ'ল, তপকৰে চিন-
 ডেবেলাৰ ভৰিত অলঙ্কাৰ পাত খাই পৰিল। তাকে দেখি
 মাহীমাক আৰু ভনীয়েক কিজনী আচৰিত হ'ল। এনে
 সময়তে আকাশৰ পৰা আগতে চিনডেবেলাক সহায় কৰা
 পৰীজনী আহি চিনডেবেলাৰ গাটো সোণৰ কাঠিৰে চুই দিলে।
 আগৰ কেইবাৰৰ দৰে এইবাৰো ধুনীয়া ধুনীয়া অলঙ্কাৰ আৰু
 কাপোৰৰে সৈতে চিনডেবেলা ধুনীয়া হৈ পৰিল। ভৰিত
 থকা অলঙ্কাৰ পাত এতিয়াৰ পাতৰ লগত একেবাৰে মিলি গ'ল,
 তাতে মাহীমাক আৰু ভনীয়েকহঁত আৰু আচৰিত হ'ল।
 এইয়াচোন সেই ৰাজকুমাৰীজনী—সিহঁতে ভাবিলে। এইবাৰৰ

পৰা আৰু সিহঁতে চিনডেবেলাৰ লগত বেয়া ব্যৱহাৰ নকৰিলে।
আগৰ দুষ্কৰ্মৰ কাৰণে সিহঁতে চিনডেবেলাৰ ওচৰত ক্ষমা
খুজিলে। চিনডেবেলাইও উদাৰ মনেৰে সিহঁতক ক্ষমা
কৰিলে।

এইবাৰ দাসদাসীৰ সৈতে সুন্দৰ গাড়ী এখনত উঠি চিন-
ডেবেলা ৰাজকুমাৰৰ ওচৰলৈ গ'ল। দহ দিনমানৰ পিচতে
ৰাজকুমাৰ আৰু চিনডেবেলাৰ বিয়া হৈ গ'ল। বিয়া-বাৰু কৰি
তেওঁলোকে সুখে-সন্তোষেৰে দিন নিয়াবলৈ ধৰিলে।

আৰৱ দেশৰ সাধু

আবু মহম্মদৰ কাহিনী—

মোৰ নাম আবু মহম্মদ। মোৰ নিচিনা এলেছৰা কিজানি
পৃথিৱীত দ্বিতীয়জন নোলাব। মই ইমান এলেছৰা যে বাহিৰত
শুই থাকোঁতে গাত ৰ'দ পৰিলেও ছাঁ ঠাইলৈ উঠি নগৈছিলোঁ।
এইদৰে এলাহৰ মাজেৰে মোৰ পোন্ধৰটা বছৰ কাটি গ'ল।
মোৰ ঘোল বছৰ বয়সত দেউতা ঢুকাল। দেউতাই টকা-কড়ি
একো ৰাখি থৈ যাব নোৱাৰিলে। মোৰ আই বৰ মৰমিয়াল।
তেওঁ ডাঙৰ মানুহৰ ঘৰত দাসীৱৃত্তি কৰি কোনোমতে দিনটোৰ
দুসাজৰ সংস্থান কৰে। দেউতা মৰাৰ পাচতো ঘৰৰ কাৰণে
যে ভাবিব লাগে তালৈ মন নাই। দিনৰ দিনটো মই খালি
শোওঁ; আনকি আয়ে খোৱা বস্তু আনি মোক খুৱাইহে দিছিল।

দিনবোৰ এই দৰেই পাৰ কৰি দিছোঁ। এদিন আয়ে
কৰবাৰ পৰা পাঁচটা টকা আনি মোৰ হাতত দি কলে, “বোপাই,
আমাৰ গাওঁৰে মুজাফৰ হেনো বণিজ বেহাৰলৈ চীন দেশলৈ
যায়। দুখীয়া মানুহক তেওঁ বৰ সহায় কৰে। তই এই পাঁচ
টকা তেওঁৰ হাতত দি তোৰ কাৰণেও কিবা এটা আনিবলৈ
কৰি। কিজানিবা তাৰে পৰা পাচে পৰে কিবা এটা হয়েই।”

আইৰ কথা শুনিও এখোজ লৰিবৰ মন নগ'ল। তাতে আইৰ বৰ খং উঠিল। তেওঁ কলে, “আক তোক বান্দীগাঁৰ কৰি খুৰাব নোৱাৰোঁ।” আইৰ কথা শুনি মোৰ বৰ ভয় লাগিল। আইক কলোঁ, “তুমি মোক জুতা পিন্ধাই, হাতত ধৰি মুজাফৰৰ ওচৰলৈ লৈ বলা।” আয়েও তাকেই কৰিলে।

আমি গৈ মুজাফৰক নমস্কাৰ কৰিলোঁ। তেওঁ আমাক কি লাগে বুলি সুধিলে। মই তেওঁৰ হাতত পাঁচটা টকা দি মোৰ কাৰণে চীন দেশৰ পৰা কিবা এটি কিনি আনিবলৈ কলোঁ। মুজাফৰে মোৰ হাতৰ পৰা টকা কিটা ললে।

* * * *

কিছুদিন যোৱাৰ পাচত মুজাফৰে বেপাৰ কৰি উভতি আহিছে। বাটতে মনত পৰিল আবু মহম্মদৰ কাৰণেতো একো কিনা হোৱা নাই। নাবিক বিলাকক আকোঁ চীন দেশলৈ জাহাজ ঘূৰাই নিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। নাবিক বিলাক তিনিদিনৰ বাট আগবাঢ়ি আহি আক উভতিবলৈ মন নকৰিলে। তাৰ সলনি সিহঁতে প্ৰত্যেকে আবু মহম্মদক এশকৈ টকা দিবলৈ গাত ললে। মুজাফৰ সেই প্ৰস্তাৱতে ৰাজী হ'ল।

জাহাজ আগবাঢ়ি যাবলৈ ধৰিলে। এদিন জাহাজখন নাবিক বিলাকে এটা জনবহুল দ্বীপত বান্ধিলে। মুজাফৰে

সেই দ্বীপতে বেহা-বেপাৰো কৰিলে। বস্তু-বাহানি কিনা-বেচা কৰি থাকোঁতে এখন পথাৰত এটা মানুহক কেইটামান বান্দৰে বেঢ়ি থকা যেন দেখিব পালে। তাৰে এটা বান্দৰৰ গাত একেবাৰে নোম নাই। মানুহটোৱে আনফালে চালেই আনবোৰ বান্দৰে তাক আচুৰি দিয়ে। নিৰীহ বান্দৰটোৰ ওপৰত এই অত্যাচাৰ দেখি মুজাফৰৰ বৰ দুখ লাগিল। আবুৰ পাঁচটা টকা দিয়েই বান্দৰটোক মানুহটোৰ পৰা কিনি ললে।

* * * *

সেই দ্বীপৰ পৰা দেশৰ ফালে জাহাজখন পুনৰ এৰি দিলে। এদিন জাহাজখন সাগৰৰ তলিৰ পৰা বুৰ মাৰি মণি-মুকুতা সংগ্ৰহ কৰা মানুহবোৰৰ ঠাইত লাগিলহি। সাগৰৰ তলিৰ পৰা এই মানুহবোৰে মণি-মুকুতা তোলা দেখি জাহাজৰ-পৰা বান্দৰটোৰেও জাপ মাৰি পানীত পৰিল। নাবিকে ভাবিলে বান্দৰ আক ক'ত ওলাব! কিন্তু কি আচৰিত! অলপ পাচতে বান্দৰে ধুনীয়া ধুনীয়া বহুমূলীয়া মণি-মুকুতা হাতত লৈ জাহাজত উঠিলহি। সকলোৰে স্বীকাৰ কৰিলে বান্দৰটো এলাপেচা বিধৰ বান্দৰ নহয়।

এইবাৰ জাহাজ আহি আন এটা দ্বীপত লাগিলহি। এই দ্বীপৰ মানুহবোৰ নৰখাদক। মানুহ পালে আক নথয়। জাহাজ লগোৱা দেখিয়েই তাৰ অধিবাসীবোৰ ইহঁতৰ ওপৰত

জপিয়াই পৰিল। সিহঁতে নাবিক কেইজনক আৰু মুজাফৰক ফাটেকত ভৰাই থলে। বাতি বান্দৰটোৱে মনে মনে গৈ ফাটেকৰ পৰা মুজাফৰৰ বান্ধ খুলি মুকলি কৰি আনিলে। মুজাফৰে ভাবিলে, ‘এই বান্দৰটোক মই যেনেকৈ অত্যাচাৰৰ পৰা একৰাই আনিছোঁ সিও প্ৰতিদান স্বৰূপে আজি মোক মুকলি কৰি দিলেহি। এই কামৰ বাবে আবু মহম্মদকে মই এহেজাৰ টকা দিম।’ তাকে দেখি আন আন নাবিকেও আবু মহম্মদক প্ৰত্যেকেই এহেজাৰকৈ টকা দিম বুলি গাত লোৱাত বান্দৰটোৱে নাবিক কেইজনকো মুকলি কৰি দিলে।

এইদৰে নবখাদকৰ দেশৰ পৰা বন্ধা পাই সিহঁতে ঘৰ পাইয়েই মোক প্ৰতিশ্ৰুতি মতে এহেজাৰকৈ টকা দিলে। মই তেতিয়া কেইবা হেজাৰো টকাৰ মালিক হলোঁ। সেই টকাকে লৈ আইৰ উপদেশ মতে এখন ডাঙৰ দোকান দিলোঁ। কবলৈ পাহৰিছিলোঁ, মুজাফৰে এহেজাৰ টকাৰ লগতে বান্দৰটোও মোক দিছিল। বান্দৰটোকে লগৰীয়া কৰি লৈ মই দিনৰ দিনটো দোকানত বহি থাকোঁ।

এদিন এইদৰে দোকানত বহি থাকোঁতে বান্দৰটোক বৰ অস্থিৰ হোৱা দেখা পালোঁ। মনত ভাবিলোঁ,—ই আক’ এনে কৰিছে কিয়? এনেকৈ ভাবোঁতেই বান্দৰটোৱে মানুহৰ মাতেৰে কলে, “আবু মহম্মদ, শুনাচোন।” বান্দৰৰ মুখত মানুহৰ মাত শুনি মই ভয়েই খালোঁ। সি পুনৰ কলে, “আবু

তোমাৰ কোনো ভয় নাই। মই এটা দৈত্য। তোমাৰ দুখ মোচন কৰিবলৈ মই আহিছোঁ। তোমাৰতো এতিয়া টকা-পইচাৰ অভাৱ নাই। মোৰ কথামতে চলিলে তুমি এই দেশৰ ধনী সদাগৰজনৰ জীয়েকক বিয়া কৰিব পাৰিবা।” মইও তাৰ কথামতে চলিবলৈ মান্তি হলোঁ। এদিন বিয়াৰ প্ৰস্তাৱ লৈ মই সদাগৰৰ ওচৰ পালোঁগৈ। মোৰ সম্পত্তি দেখি সদাগৰে সহজতে মান্তি হ’ল। দহদিনৰ পিচতে আমাৰ বিয়া হব।

এই দহদিনৰ ভিতৰতে এদিন বান্দৰটোৱে মোক কলেহি, “আবু, বিয়াৰ আগতে তুমি এটা কাম কৰিব লাগিব। তোমাৰ লগত মহাজনৰ জীয়েকৰ ঘিটো কোঠাত দেখাদেখি হব তাৰ ওচৰতে এটা সৰু কোঠালী আছে। সেই কোঠালীৰ ছুৱাৰৰ ওপৰতে পিতলৰ এটা আঙঠি, আঙঠিৰ তলতে এটা ছাবি ওলমোৱা হৈ আছে। তুমি তাৰ পৰা ছাবিটো লৈ ছুৱাৰ খুলিবা। কোঠাত কেইখনমান নিচান আৰু নিচানৰ তলতে এখন ৰূপৰ কাঁহীত এসোপামান সোণৰ মোহৰ আছে। কাঁহীখনৰ তলতে এটা কুকুৰাও বন্ধা আছে। পৰি থকা চুৰি খনেৰে তুমি কুকুৰাটোক কাটি নিচান কিখন ফালি পেলাবা। পাচত ৰূপৰ কাঁহীত থকা সোণৰ মোহৰ খিনি লৈ সদাগৰৰ জীয়েকৰ লগত দেখা কৰিবা, তাৰ আগতে নহয়।”

বান্দৰৰ মুখত এনে কথা শুনি আচৰিত হলেও সি মোক ইমান খিনি কৰাৰ কাৰণে অবিশ্বাস নকৰি তাৰ নিৰ্দেশমতে

কাম কৰিবলৈ বাজী হলোঁ। যথাসময়ত সদাগৰৰ জীয়েকৰ লগত মোৰ বিয়া হৈ গ'ল। বান্দৰে বৰ্ণনা দিয়া মতে ঘৰটোও দেখা পালোঁ। বাতি তেতিয়া সকলো টোপনিত লালকাল, কইনাও নিদ্ৰামগ্ন। মই লাহে লাহে ওলাই বান্দৰে কোৱাৰ দৰে কুকুৰাটো কাটি নিচান কিখন ফালি পেলালোঁ। এইদৰে কৰাৰ লগে লগে ইটো কোঠাত সদাগৰৰ জীয়েকে চিঞৰ মাৰি কোৱা শুনিলোঁ—“ঈশ্বৰৰ বাহিৰে মোক এই দুৰ্দান্ত দৈত্যৰ হাতৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবলৈ কোনো নাই।” কোৱাৰ লগে লগে দৈত্যই কন্ঠাক লৈ গুচি গ'ল।

কন্ঠাৰ অন্তৰ্দ্ধানত সকলোৰে কন্দা-কটা কৰিলে। সদাগৰে আহি কলেহি, “আবু তুমি কি সৰ্বনাশ কৰিলা? মই অতি কষ্টেৰে ছোৱালীজনীক মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত কৰি ৰাখিছিলোঁ। আজি ছবছৰে এই দৈত্যই ছোৱালীজনীক পলুৱাই নিবলৈ খুজিছিল। আজি তাৰ কামনা পূৰ্ণ হ'ল। তুমি মোৰ ঘৰৰ পৰা এতিয়াই ওলাই যোৱা।”

ঘৰলৈ আহি দেখিলোঁ বান্দৰটো নাই। তৎক্ষণাৎ বুজি পালোঁ এই সকলোবোৰ কাণ্ড সেই বান্দৰকপী দৈত্যটোৰেই কৰিছে। কি কৰিম কি নকৰিম ভাবি থাকোঁতেই দুটা সাপ মোৰ ফালে বগুৱা বাই অহা দেখিবলৈ পালোঁ। তাহাঁতৰ এটা ক'লা, এটা বগা। ক'লা সাপটোৰে বগা সাপটোক অত্যাচাৰ কৰিবলৈ ধৰা দেখি দলি এটা মাৰি মই ক'লা সাপটোক মাৰি

পেলালোঁ। বগা সাপটো লাহে লাহে আঁতৰি গ'ল। অলপ পৰৰ পাচতে তাৰ লগৰ বগা দহটামান সাপ আহি ক'লা সাপটোক টুকুৰা-টুকুৰ কৰি পেলালে।

মনৰ দুখত বাতি শুই পৰিলোঁ। এনেতে গম পালোঁ কোনোবাই যেন মোক মাতিছে। চক খাই উঠিলোঁ, চাৰিও ফালে চালোঁ, কাকো কিন্তু দেখা নাপালোঁ। আকৌ শুনিলোঁ, “আবু মহম্মদ, মই সেই বগা সাপটোৰ ভায়েক। তুমি মোৰ ককাইক শত্ৰুৰ হাতৰ পৰা ৰক্ষা কৰিছা। তাৰ পুৰস্কাৰ স্বৰূপে সদাগৰৰ জীয়েকৰ কাষলৈ তোমাক মই লৈ যাম। সেই বান্দৰটো এটা দৈত্য। সি এতিয়া ব্ৰাম নামৰ নগৰত আছে। তোমাৰ ঘৈণীয়েকজনীও তাতে আছে।” কথা ক'ৱাৰ শেষ কৰিয়েই সাপটোৰে এটা চিঞৰ মাৰিলে। তৎক্ষণাতে এটা মানুহ আবু মহম্মদৰ আগত থিয় হলহি। সাপে পুনৰ কলে—“তুমি এই মানুহটোক লৈ নগৰলৈ যোৱা। ই তোমাক পিঠিত তুলি লৈ যাব। সাৱধান, এইটোও এটা দৈত্যহে। ইয়াৰ পিঠিত উঠি তুমি কেতিয়াও আল্লাৰ নাম নলবা। নাম ললেই ই তোমাক য'তে ত'তে পেলাই দিব। এতিয়া মই যাওঁ।”—এই বুলি সাপটো আঁতৰিল।

সেই দৈত্যই মোক পিঠিত তুলি পৃথিৱীৰ বহুত ওপৰেদি ডাৰৰৰ মাজে মাজে লৈ গ'ল। দৈত্যটোৰে নানা কথা কৈ মোৰ মনৰ ভয় দূৰ কৰিছিল। এইদৰে গৈ থাকোঁতে দেখিলোঁ

আমাৰ আগত সেউজীয়া পোছাক পিন্ধি এজন বুঢ়া বৈ আছে, হাতত এডাল দণ্ড। তেওঁ মোক স্থধিলে, “আবু মহম্মদ, তুমি এই সৃষ্টিৰ অপূৰ্ব দৃশ্য দেখি বাক এজন সৃষ্টিকৰ্তা আছে বুলি নাভাবানে? তেওঁৰেই আল্লা নহয় জানো?” মই সকলো কথা পাহৰি কৈ পেলালোঁ, “নিশ্চয়, মই আল্লাক মানো আৰু ভক্তি কৰোঁ।” আল্লাৰ নাম কৰা মাত্ৰকে সেই বুঢ়া মানুহজনে দণ্ড ডালেৰে দৈত্যটোক মাৰি পেলালে। মইও তাৰ পিঠিৰ পৰা সাগৰত পৰি গলোঁ।

সেই সময়তে সাগৰেদি আক’ এখন জাহাজ য’ক। জাহাজখনৰ মানুহে মোক পানীত ককুবকাই ফুৰা দেখি তুলি ললে। তুলি ললেহে হয়, সিহঁতে মোৰ কথা এটাও বুজি নাপালে। মইও সিহঁতৰ কথাবোৰ বাং বিং যেনহে পালোঁ। দিনৰ দিনটো জাহাজত গৈ পাচদিনা ৰাতিপুৱা সিহঁতৰ দেশ পালোঁগৈ। জাহাজৰ মানুহবিলাকে মোক সিহঁতৰ ৰজাৰ ওচৰলৈ লৈ গ’ল। এই নগৰৰ নাম হিনাদ, চীনত অৱস্থিত। ৰজাই মোক আদৰ যত্ন কৰি ৰাখিলে।

এদিন নৈৰ পাৰত ভাৰি গুণি ফুৰি থাকোঁতে এজন ঘোৰা-চহিচে মোক স্থধিলেহি, “তুমি জানো আবু মহম্মদ নোহোৱা?” ‘হয়’ বুলি জনোৱাত সি মোক কৈ গ’ল—“মই সেই বগা সাপটোৰে ভায়েক। তোমাৰ স্ত্ৰীৰ কাষলৈ মই তোমাক লৈ যাবলৈ আহিছোঁ।”—এই বুলি মানুহটো ঘোৰাৰ পৰা নামি

মোক এখন কাপোৰেৰে ঢাকি মৰুভূমি এখনলৈ লৈ গ’ল। দূৰত ছুটা পাহাৰ দেখুৱাই কলে, “সেই পাহাৰ ছুটা পাৰ হলেই তুমি ব্ৰাম নগৰ পাবা, তাতে গৈ অপেক্ষা কৰিবা। মই নোঘোৰা পৰ্য্যন্ত নগৰত প্ৰৱেশ কৰিবলৈ চেষ্টা নকৰিবা।”

মইও তাৰ আদেশ মতে ব্ৰাম নগৰৰ বাহিৰত বৈ থাকিলোঁ। অলপ সময়ৰ পাচতে চহিচটো আহি তৰোৱাল এখন মোৰ হাতত তুলি দি এটা বাটেদি যাবলৈ নিৰ্দেশ দিলে। সেই নিৰ্দেশমতে গৈ এটা ঘৰ পালোঁগৈ। তাৰ প্ৰথম দুৱাৰখন মেলোঁতেই মোৰ স্ত্ৰীক দেখা পালোঁ। মোক দেখি মোৰ স্ত্ৰী আচৰিত হ’ল। মই সকলো কথা বিবৰি কলোঁ। মোৰ কথা শেষ হ’লত তেওঁ কলে, “তুমি এই দৈত্যক সহজে মাৰিব নোৱাৰা। এই ঈগলৰ প্ৰতিমূৰ্তিটো গৰম কৰিবা। তেতিয়া ইয়াৰ পৰা ধোঁৱা ওলাব। এই ধোঁৱাৰ গোল্ফ পালেই দৈত্যটোৰ অনুচৰবৰ্গ আহি তোমাক স্থধিবহি, কি লাগে। তুমি তেতিয়াই দৈত্যটোক মাৰিবলৈ হুকুম দিবা।”—এই বুলি এটা ঈগলৰ মূৰ্তি তেওঁ মোৰ হাতত দিলে। জানিব পাৰিলোঁ এই সকলোবোৰ কথা মোৰ স্ত্ৰীয়ে দৈত্যটোৰ মুখৰ পৰাই কথা প্ৰসঙ্গত শুনিছিল।

স্ত্ৰীৰ কথামতে কাম কৰিলোঁ। দৈত্যৰ অনুচৰ আহি মোৰ আগত থিয় হৈ হুকুমলৈ বাট চাই ৰ’ল। “যি দৈত্যই মোৰ স্ত্ৰীক লৈ আহিছে তাক তৎক্ষণাত মাৰি পেলা”—বুলিলতে সিহঁতে

এক মুহূৰ্ত্তও পলম নকৰি তাক মাৰি মোৰ আগত পেলাই দিলে।
মই মোৰ স্ত্ৰীক লৈ নিজ দেশলৈ গুচি আহি সুখেৰে জীৱনৰ
বাকী দিনকিটা কটাই দিলোঁ। আল্লা যাৰ সহায় তাক
কোনোৰে একো কৰিব নোৱাৰে।

জাতকৰ সাধু

আজি জাতকৰ সাধু এটাকে শুনা। জাতকৰ সাধুবোৰ
বুদ্ধদেৱৰ আগৰ জন্ম বিলাকক লৈ কোৱা হয়। আগৰ জন্ম
মানে কি বুজিছা জানো? মানুহ মৰিলে তাৰ দেহাটোহে
মৰে, তাৰ ভিতৰত থকা সাৰ বস্তু 'আত্মা' নমৰে। মৰা দেহৰ
পৰা আত্মা ওলাই গৈ আকৌ জন্ম লয় বেলেগ এটা মানুহৰ
ৰূপত। আমি ভাল কামো কৰোঁ, বেয়া কামো কৰোঁ। এই
জন্মত ভাল কাম কৰিলে আত্মাই অহা জন্মত ভাল জ্ঞানী
মানুহ এজন ৰূপে জন্ম লয়। বেয়া কাম কৰিলে অসদ্-চৰিত্ৰৰ
মানুহ ৰূপে জন্ম হয়। কোনে জানে বেয়া কাম কৰিলে
কিজানিবা গৰু পহুই হওঁগৈ? সেই কাৰণে বুদ্ধদেৱে কয়—
'ভাল কাম কৰা, জীৱক মৰম কৰিবলৈ শিকা, হিংসা, কুৰ্চ ট
ভাৱক লাই নিদিবা। তোমাৰ জ্ঞানেৰে আনকো ভাল হবলৈ
শিকাই দিয়া।' চোৱা তেওঁ কিমান ভাল কথা কৈছে।

বুদ্ধদেৱে এটা জন্মতে ভাল কাম কৰি জ্ঞানী হোৱা
নাছিল। কেবাটাও জন্ম লৈ প্ৰতি জন্মতে ভাল কাম কৰি,
মানুহক মৰম চেনেহ কৰি, মিহঁতৰ দুখৰ ভাগী হৈ কাম
কৰি—শেষৰ জন্মত হে প্ৰকৃত জ্ঞান লাভ কৰিছিল। এই

জ্ঞান লাভ কৰাৰ পাচত হেনো তেওঁ আৰু নতুনকৈ জন্ম লব লগা নহ'ল; সংসাৰৰ দুখ-কষ্টৰ পৰা মুক্তি পালে। সাধুটো শুনা এতিয়া—

আগৰ দিনত আজিকালি চৰকাৰে পাতি দিয়া স্কুলৰ দৰে স্কুল নাছিল। ছাত্ৰই গুৰুৰ ঘৰলৈ গৈ তাতে এঘাৰ বাৰ বছৰ থাকি বিদ্যা লৈছিল। গুৰুসকলেও হাবিৰ মাজৰ নিৰ্জজন ঠাই একোডোখৰতে আশ্ৰম পাতি বেতন নোলোৱাকৈ ল'ৰাবোৰক শিক্ষা দিয়ে। নিজে গৰু চৰায়, হাবিৰ পৰা ফলমূল বিচাৰি আনি, বান্ধি বাঢ়ি ছাত্ৰই গুৰুৰ কাষত বেদ, বেদান্ত, উপনিষদ, মনুসংহিতা আদি হিন্দুৰ পবিত্ৰ ধৰ্মপুথিবিলোকৰ ব্যাখ্যা শুনে।

এদিন বিশেষ দৰকাৰ এটাত এনে এজন গুৰুৰে এজন শিষ্যক লগত লৈ বাৰাণসী নগৰলৈ আহিবলগা হ'ল। 'বাৰাণসী' আজিকালিৰ বানাস। গুৰুৰ আশ্ৰমো এখন ডাঠ হাবিতহে। নগৰৰ যাৰতীয় কাম শেষ কৰি কেইদিনমানৰ পাচত উভতি আহোঁতে হাবি এখনতে তেওঁলোকৰ বাতি হ'ল। সেই হাবিত ডাঙৰ ডকাইতৰ দল এটা আছিল। ডকাইতৰ দলটোৰে দূৰতে গুৰু আৰু শিষ্যক দেখি হাতত টকোন একোডাল লৈ ভাবিলে, ইহঁতৰ পৰা কিছু সবকাব পাৰিব। গুৰু আৰু শিষ্যক বন্দী কৰি কলে—“টকা দিলেহে তহঁতে মুকলি হব পাৰিব। নহলে ইয়াতে নাখাই নবই মৰিব লাগিব।” গুৰুৰে টকা পায় ক'ত? নগৰলৈ আহোঁতেতো

টকা বান্ধি অনা নাই। গুৰুৰ আৰু' এটা আচৰিত গুণ আছিল যে 'কাঞ্চন বৰ্ষণ যোগ' উপস্থিত হলে মন্ত্ৰ পঢ়ি আকাশৰ পৰা কাঞ্চন অৰ্থাৎ সোণৰ মোহৰ বৰষাব পাৰে। 'কাঞ্চন বৰ্ষণ যোগো' সদায় উপস্থিত নহয়, বছৰৰ এটা সময়তহে ইয়াক পায়। আনফালে শিষ্যই ভাবিছে কেনেকৈ মুকলি হৈ যাব পাৰোঁ। এদিন তেওঁ ডকাইতৰ দলটোক কলে—“তিনিদিন সময় দিয়া, মই টকা আনি তোমালোকক দিম।” ডকাইতে টকা পোৱাৰ আশাত শিষ্যক মুকলি কৰি দিলে, গুৰুক কিন্তু তাতে বান্ধি ৰাখিলে। যাবৰ সময়ত শিষ্যই গুৰুক কৈ গ'ল—“গুৰুদেৱ, তিনিদিনৰ মূৰত মই টকা লৈ আহিম, এই তিনিদিন আপুনি যেনে তেনে ৰব। এই তিনিদিনৰ ভিতৰত 'কাঞ্চন বৰ্ষণ যোগ' পালেও আপুনি আকাশৰ পৰা কাঞ্চন বৰ্ষণ নকৰাব। এনে কৰিলেই বিপদ হব।” শিষ্য টকা বিচাৰি গ'ল।

ছুদিন পাৰ হৈ গ'ল, তিনি দিনৰ দিনাও বাতিপুৰা শিষ্যৰ লগত দেখা সাক্ষাৎ নাই। গুৰু চিন্তাত পৰিল। আজি বাতিটো গলেই কাইলৈ পুৱা ডকাইতৰ হাতত প্ৰাণটো দিব লাগিব। আবেলিলৈকে বাট চালে, তথাপি শিষ্য নাছিল। গুৰুৰে গণনা কৰি চালে 'কাঞ্চন বৰ্ষণ যোগ' উপস্থিত হৈছে। অলপ সময়ৰ পাচতে যোগো পাৰ হব, এবছৰলৈ আৰু নাহে। শিষ্য আহি নোপোৱা দেখি, ডকাইতৰ হাতত প্ৰাণ হেৰুওৱাৰ ভয়ত গুৰুৰে কাঞ্চন বৰ্ষণৰ মন্ত্ৰ মাতিবলৈ ধৰিলে। মন্ত্ৰ মতাৰ

লগে লগে আকাশৰপৰা কাঞ্চন পৰিবলৈ ধৰিলে। ডকাইতৰ
যেয়ে ঘিমান পালে থৈলাত ভৰাই ললে। অলপ সময়ৰ পাচতে
'কাঞ্চন বৰ্ষণ যোগ' পাৰ হৈ গ'ল, গুৰুৰ মন্ত্ৰও আৰু কামত
নাখাটিল।

এইবাৰ আগৰ দলতকৈও সাংঘাতিক ডকাইতৰ দল এটা
আহি গুৰু আৰু আনবোৰ ডকাইতৰ আগত থিয় হ'লহি।
হাতত বৰ বৰ টাঙোন আৰু ককালত তবোৰাল ওলোমোৰা।
আগৰ দল ডকাইতৰ পৰা সোণৰ মোহৰখিনি কাঢ়ি লব
খোজোঁতেই ডকাইতৰ দলটোৱে কলে, "আমাৰ মোহৰখিনি
ললে কি হব? তাৰ সলনি এই বামুণক তোমালোকে লৈ
যোৱা, তেওঁ তোমালোকক ঘিমান খোজা ঘিমান সোণৰ মোহৰ
দিব পাৰিব। তেওঁৰেই এই মোহৰখিনি আকাশৰ পৰা বৰ্ষণ
কৰাই আমাক দিছে।" কথা শুনি সিহঁতে বামুণক ধৰি লৈ
ডকাইতৰ দলটোক যাবলৈ দিলে। সিহঁত যোৱাৰ পাচত এই
দলৰ চৰ্দাৰটোৱে বামুণক কাঞ্চন বৰ্ষণ কৰিবলৈ আদেশ দিলে।
গুৰু বিপদত পৰিল, এতিয়াতো কাঞ্চন বৰ্ষণ কৰিবৰ সময়
নাই, যোগও যে পাৰ হৈ গ'ল। সোণৰ মোহৰ নোপোৱা
দেখি ডকাইতৰ দলে গুৰুক বধ কৰিলে। এইবাৰ সিহঁতে
আগৰ দল ডকাইতৰ পৰা মোহৰখিনি লবলৈ সিহঁতক
বিচাৰি গ'ল।

এখন নৈৰ পাৰত দুয়ো দলৰে ভেটাভেটি হৈ যুদ্ধ লাগিল।

ইদলে সিদলৰ মানুহক কাটি মাৰি খাস্তাং কৰিলে। অৱশিষ্ট
বলগৈ দুয়োদলৰ দুটা ডকাইত। তাৰে এটাই কলে, "এতিয়া
আৰু কাজিয়া কৰাৰ দৰকাৰ নাই। এই সোণৰ মোহৰখিনিকে
দুয়োজনে ভগাই লওঁ আই। তাৰ আগতে তুমি ওচৰৰ
গাওঁখনৰ পৰা অলপ খোৱা বস্তু বিচাৰি আনা, আজি দিনৰ
দিনটো একো খোৱা নাই।" আনটোৱে তাৰ কথাতে মান্তি
হৈ খোৱা বস্তু বিচাৰি গাৱঁলৈ গ'ল। গাৱঁতে নিজে খাই বই
সিটো ডকাইতলৈকো এটোপোলা বান্ধি ললে। আহোঁতে
ভাবিলে—এইটোক যদি মাৰিব পাৰোঁ গোটেইখিনি মোহৰতো
মোৰেই হব। কি মজা হব তেতিয়া! এই ভাবি খোৱা
বস্তুখিনিত বিহ মিহলাই ললে। ইফালে ইটো ডকাইতেও
ভাবিছে, তাক যদি মাৰিব পাৰোঁ গোটেই মোহৰখিনি মোৰেই
হব। এই ভাবি আহি পোৱা মাত্ৰকতে ঘাপ দিবলৈ খাপ
পাতি থাকিল। ইটোৱে টোপোলা লৈ আহি পোৱা মাত্ৰকতে
সি ঘাপ মাৰি ডিঙিটো ছিঙি পেলালে। লগৰটোক বধ কৰি
অঁতাই ভোকত লৰালৰিকৈ টোপোলা মেলি পিঠা কেইটা মুখত
ভৰোৱাৰ লগে লগে সিও চকু থিৰ কৰি মৰি থাকিল।
অতিকৈ লোভ কৰাৰ ফলত দুয়োটাই প্ৰাণ হেৰুৱালে।

ইফালে শিষ্যই তিনি দিনৰ দিনা ৰাতি পুৱাও পুৱাও
হওঁতেই টকা লৈ আহি গুৰুক থৈ যোৱা ঠাই ডোখৰ পালেহি।
গুৰুক কেউফালে বিচাৰিলে, ক'তো নাপালে। অলপ

আগবাঢ়ি যাওঁতে এজোপা গছৰ তলত গুৰুৰ মৰি থকা অৱস্থাত পালেগৈ। শিষ্যৰ বুজিবলৈ বাকী নাথাকিল যে বাধা দিয়া স্বত্বেও কাঞ্চন বৰ্ষণ কৰাৰ ফলত গুৰুৰ এই দশা হ'ল। গুৰুৰ দেহাটো পানীত উটুৱাই দি টকাখিনিৰ বাবে ডকাইতৰ দলটোক বিচাৰি গ'ল। বেচি দূৰ যাবলৈ নহ'ল, অলপ দূৰতে নৈখনৰ পাৰত ডকাইতৰ দলক দাঁত-মূৰ নিকটাই পৰি থকা পালেগৈ। আৰু নো কি হ'ল বুলি চাবলৈ যাওঁতেই ই দুটা ডকাইতৰ অৱস্থাও দেখা পালে। অলপো পলম নকৰি ডকাইত দুটাৰ কাষত পৰি থকা সোণৰ মোহৰখিনি আৰু নিজে অন্য টকাখিনি লৈ শিষ্যই নগৰৰ দুখীয়া মানুহৰ মাজত বিলাই দিলে। নিজৰ কাৰণে এটা মোহৰো নাৰাখিলে।

এই শিষ্যই পাচৰ জনমত বোধিসত্ত্ব নাম লৈ অমৰ হব পাৰিছিল।

দাক্ষিণাত্যৰ সাধু

সূৰ্য্য, চন্দ্ৰ আৰু বায়ু

সূৰ্য্য, চন্দ্ৰ আৰু বায়ু, তিনিও ককায়েক ভনীয়েক মিলি এদিন এঘৰত নিমন্ত্ৰণ খাবলৈ গ'ল। আকাশত জিলিকি থকা গুৰুতৰাটোৰেই সিহঁতৰ মাক। মাকে ল'ৰা-ছোৱালী কিটানো কেতিয়া আহিব বাট চাই আছে।

সূৰ্য্য আৰু বায়ু বৰ স্মৰ্থপৰ। মহা আনন্দৰে নিমন্ত্ৰণ খাই গুচি আহিল, মাকৰ কথা এবাৰো নাভাবিলে। কিন্তু চন্দ্ৰ বেলেগ প্ৰকৃতিৰ ছোৱালী। মাকলৈ খোৱাৰ লগৰে অলপ অলপ ৰাখি আঁচলৰ তলত লুকুৱাই লৈ আহিল। গোটেই ৰাতি বাট চাই পুৱা বেলা মাকে দেখিলে ল'ৰা-ছোৱালীকিটা উভতিছে। সূৰ্য্যৰ ওচৰলৈ গৈ সূৰ্য্যক মাকে সুধালে, “বোপাই, মোৰ কাৰণে কিনো আনিছ?” সূৰ্য্যই গোঙোৰা মাৰি কলে, “বাঃ স্মৃতি কৰি খালোঁ। খাবলৈহে গৈছিলোঁ, তোমাৰ কাৰণেতো আনিবলৈ ঘোৰা নাছিলোঁ।”

বায়ুৰ ওচৰলৈ গৈও মাকে সুধিলে, “তই কিবা আনিছনে বোপাই?” বায়ুৰে উত্তৰ দিলে, “অনাৰ কথা যে নাভাবিলোঁৰেই।” চন্দ্ৰই লৰালৰিকৈ আহি মাকক কলে, “আই,

কাঁহী এখন আনচোন। চোৰা মই কিমান বস্তু তোমালৈ আনিছোঁ।” এই বুলি কাঁহী এখনত মিঠাই খিনি ঢালি দিলে।

তাকে দেখি মাকে সূৰ্য্যৰ ফালে চাই কলে, “বন্ধু-বান্ধৱৰ লগ পাই মোলৈ পাহৰিলি যেতিয়া তোৰ শাস্তি হব। তোৰ কক্ষ স্বভাৱৰ নিচিনাকৈ তোৰ কিৰণেও আজিৰ পৰা পৃথিৱীৰ সকলোকে জ্বলাই মাৰিব। কোনেও আক তোক ভাল নাপাব।”

বায়ুৰ ওচৰলৈ গৈ শুকতাবাই কলে, “তোৰ দুৰ্য্যৱহাৰৰ কাৰণে তই সকলো জীৱজন্তু, গছলতাকে বিব্রত কৰি তুলিবি। সেই কাৰণে মানুহে তোক দেখিব নোৱাৰিব।”

তাৰ পাচত চন্দ্ৰৰ কাষলৈ গৈ চন্দ্ৰক বুকুৰ কাষলৈ টানি আনি কলে, “মোৰ লক্ষ্মী ছোৱালী, আয়েবৰ ওপৰত তোমাৰ যেনে মৰম তেনে মৰম আক ভালপোৱা তুমিও আনৰ পৰা পাবা। তোমাৰ সুশীতল, স্নিগ্ধ পোহৰে পৃথিৱী উদ্ভাসিত কৰি সকলোৰে মনত চিৰদিন আনন্দ দিব।” তেতিয়াৰে পৰা সূৰ্য্যৰ প্ৰখৰ তাপত মানুহ বিব্রত হয়, গৰম বতাহো কোনোৰে সহ কৰিব নোৱাৰে, কিন্তু চন্দ্ৰৰ মিঠা, কোমল পোহৰ খিনিক সকলোৰে আদৰ কৰে।

পৰিশ্ৰম নকৰাৰ ফল

এদিন এজন বজাই তেওঁৰ মন্ত্ৰীক স্থধিলে—“বাক মন্ত্ৰী ডাঙৰীয়া, কওকচোন, মোৰ সদায় এটা নহয় এটা অস্থখ লাগি থাকে কিয়? মই চোন ভাল খাওঁ, সাৱধানেৰে থাকোঁ, তথাপি পানীলগা, গাৰ বিষচোন নাযায়েই।” মন্ত্ৰীয়ে উত্তৰ দিলে, “মহাৰাজ, খুব বেচি যত্ন অযত্নতকৈও বেচি অপকাৰী।” বজাই প্ৰশ্ন কৰিলে “কেনেকৈ?” “বব, মই দেখুৱাম”—মন্ত্ৰীয়ে এই বুলি পাচদিনা বজাক এটা ভেৰাৰখীয়াৰ ওচৰলৈ লৈ গ’ল। গোটেই দিন ভেৰা চৰোৱাই তাৰ কাম। গাত এটা ডাঠ চোলা, বৰষুণ বা ব’দত সেই একেডুখৰি মাত্ৰ কাপোৰ। নিজে কৰা খেতিৰ চাউলৰ ভাত খায় আক লগত লয় অ’ৰ ত’ৰ পৰা বুটলি অনা ছুডালমান শাক। পথাৰৰ এমূৰত জুপুৰী এটাতে ৰাতিটো পৰি থাকে। মন্ত্ৰীয়ে বজাক কলে, “এই মানুহটোৰ কেনে কষ্টকৰ জীৱন আপুনি জানিছেই। এবাৰ স্থধি চাওকচোন ইয়াৰ কিবা অস্থখ হয়নে?”

বজাই ভেৰাৰখীয়াক মন্ত্ৰীয়ে কোৱামতে স্থধিলত সি কলে, “ওঁহো, বেমাৰ হোৱাৰ কথা আজিলৈকে মই কব নোৱাৰোঁ। খুব গৰম বা খুব ঠাণ্ডা সৰুৰে পৰা সহ কৰি আহিছোঁ। সেইকাৰণে বোধকৰোঁ এইবোৰে মোক একো অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰে।” বজাই ভেৰাৰখীয়াৰ কথা শুনি আচৰিত হ’ল।

কলে, “সঁচাই এই মানুহটোক দেখি মোৰ আচৰিত লাগিছে। ইয়াৰ স্বাস্থ্যওটো সাধাৰণ মানুহতকৈ বহুত ভাল, সেই কাৰণে বা একো অসুখ নহয়।” মন্ত্ৰীয়ে কলে, “বাক পৰীক্ষা কৰিয়েই চাওঁচোন।” এই বুলি ভেৰাৰখীয়াটোক বাজপ্ৰাসাদলৈ লৈ গ’ল। তাত নিয়মিত ৰূপে খুৱাই বুৱাই আদৰ যত্নত ৰাখিলে। ব’দ-বতাহত বাহিৰলৈকে ওলাবলৈ নিদিলে। এইদৰে ভেৰাৰখীয়াটো একেবাৰে ডাঙৰ মানুহৰ চাল-চলনৰ লগত অভ্যস্ত হৈ গ’ল।

এদিন মন্ত্ৰীয়ে তাক মাতি পঠিয়াই এটা শিলৰ বাস্তাত পানী চটিয়াই তাক তাত খোজ কাঢ়িবলৈ দিলে। ভেৰাৰখীয়াটো কিছুদিনৰপৰা আদৰ যত্নত থাকি ব’দ বৰষুণত একেবাৰে ওলাব নোৱাৰা হ’ল। এই অকণমান শিলৰ বাস্তাত শুদা ভৰিৰে খোজ কাঢ়িলতে তাৰ পানী লাগিল আৰু বিচনাত আশ্ৰয় লবলগীয়া হ’ল।

ৰজাই সকলো বতৰা পালে। তৎক্ষণাৎ ভেৰাৰখীয়াৰ অৱস্থা চাবলৈ লৰি আহিল। বেচেৰা ভেৰাৰখীয়াই ৰজাক দেখিয়েই কলে, “মহাৰাজ, সৰু কালৰে পৰা ব’দ বৰষুণতেই ডাঙৰ হৈছোঁ কাৰণে এটা অসুখো হোৱা নাছিল। এতিয়া আপোনাৰ অনুগ্ৰহত সুখত থাকি এনে কষ্ট পাইছোঁ।” তেতিয়া মন্ত্ৰীয়ে ৰজাক কলে, “এতিয়া আপুনি নিজৰ চকুৰেই দেখিলে যে অতিবিক্ত যত্ন অযত্নতকৈও কিমান অপকাৰী। এই

কেইটা দিনৰ আৰামে তাৰ ইমান দিনৰ কষ্ট কৰা অভ্যাসটোও নষ্ট কৰি পেলালে।”

ঐশ্বৰ্য্য আৰু আৰামে এইদৰেই মানুহৰ স্বাস্থ্য নাশ কৰে আৰু আয়ুও ক্ষয় কৰে। লগতে এই কথাও সত্য যে জীৱনৰ বহুত আনন্দ স্বচ্ছলতাৰ মাজেৰেহে পোৱা যায়। যি বিপদৰ সন্মুখীন হবলৈ ঐশ্বৰ্য্যবানক দিছে, দৰিদ্ৰক আকৌ সেই বিপদৰ পৰাই প্ৰকৃতিয়ে ৰক্ষা কৰি নিজৰ সমতা ৰক্ষা কৰিছে।

ঘৰিয়াল আৰু শিয়াল

ধূৰ্ত্ত শিয়াল এটাই কেইবাদিনো ধৰি খাবলৈ পোৱা নাই। ক’ত কিটো পাওঁ বিচাৰি এদিন এটা জলাশয়ৰ দাঁতিত থিয় হ’লহি। সেই জলাশয়তে আকৌ এটা বুঢ়া ঘৰিয়াল আছিল। তাৰো অৱস্থা শিয়ালৰদৰে। কেইবাদিনো ধৰি সিও খাবলৈ পোৱা নাই। শিয়ালক এদিন পানীৰ কাষত দেখি ভাবিলে—হক তেও, ইয়াক খায়েই কেইদিনমানলৈ তৎ পাম।

শিয়ালে বিচাৰি বিচাৰি একো নাপাই নলখাগৰিৰ জোপত—য’ত ঘৰিয়ালে খাপ পাতি বহি আছে, তাতে এটা কেঁকোৰা দেখি তাক আনিবলৈ ঠেংটো আগবঢ়াই দিলে।

পানীত ঠেংটো পৰাৰ লগে লগে ঘৰিয়ালে মুখেৰে তাৰ ঠেং কামোৰ মাৰি ধৰিলে। ধূৰ্ত্ত শিয়ালে ঠেং কামোৰাটিনো কোন হব পাৰে তৎক্ষণাৎ ধৰিলে। পিচে কি কৰিব গণা-গুঠা কৰি আছে। শেষত যেনিবা এটা বুদ্ধি উলিয়ালে। জোৰেৰে চিঞৰি ঘৰিয়ালে শুনাকৈ কলে, “বাঃ বে বন্ধু—ভুমিতো বেচ বুদ্ধিমান! মোৰ ঠেং বুলি চোন নলদালকে কামুৰিলা, কোমল লাগিছেনে বাক?” ঘৰিয়ালে পানীত ডুব দি থকা গতিকে একো ধৰিব পৰা নাই। শিয়ালৰ কথা শুনি ভাবিলে, হবও পাৰে, নলদালকে কামুৰিলোঁ বা। এই বুলি ভাবি ঠেংটোক মুখৰ পৰা এৰি দিলে। শিয়ালে বক্ষা পাই ততালিকে মাৰ্টিলৈ ভৰিটো নি কবলৈ লাগিল—“এয়েহে বুদ্ধি তেও! ইমান সতকাইনো কথা বিশ্বাস কৰানে বন্ধু?”

ঘৰিয়ালে নিজৰ নিবুদ্ধিতাৰ কাৰণে আহাৰ হেৰোৱালেত বিৰক্ত হৈ পৰিল। ইতিমধ্যে শিয়ালো তাৰ পৰা আঁতৰ হ’ল।

পাচদিনা শিয়াল আকৌ আহিল। ঘৰিয়ালৰ কথা সি পাহৰা নাই। ঘৰিয়ালক এইবাবো এসেকা দিবলৈ সি বুদ্ধি সাজিছে। হঠাতে এটা দীঘলীয়া নিঃশ্বাস পেলাই সি কলে, “যেতিয়াই খোৱা বস্তু বিচাৰি ফুৰোঁ তেতিয়াই চোন কেঁকোৰা-বিলাকে জুমি জুমি চাই গুচি যায়। আজিচোন সকলোবোৰ একেলগে নাইকিয়া হ’ল। কথাটোনো কি? ইফালে ভোকো লাগিছে। এটামান পোৱা হলে তেও মুখৰ খজুটিকে মাৰিব

পাৰিলোঁহেতেন।” ঘৰিয়ালে কথাখিনি শুনিলে। সি ভাবিলে, মোৰ নাকটো যদি অলপ উলিয়াই দিওঁ শিয়ালে নিশ্চয় কেঁকোৰা বুলি ভাবি খাবলৈ আহিব আৰু মই তেতিয়াই তাক থাপ মাৰি ধৰিম। শিয়ালে কিন্তু ঘৰিয়ালৰ নাকটো দেখা পায়েই কলে, “অ’ ভুমি ইয়াতে আছা হবলা? তেতিয়া-হলে দেখিছোঁ ইয়াত আৰু খোৱা বস্তু বিচাৰিব নোৱাৰি।” এই বুলিয়েই টেঙৰ শিয়াল দৌৰ মাৰি পলাল। আকৌ চিকাৰ হাতৰ পৰা পলোৱা দেখি ঘৰিয়ালৰ নিজৰে ওপৰত বৰ খং উঠিল। সি ঠিক কৰিলে কেতিয়াও আৰু এইদৰে অঁকৰা নহব, যেনে তেনে উপায়েৰে শিয়ালক ধৰিবই লাগিব।

এইদৰে কেইবাদিনো আশা পালি ঘৰিয়াল বহি থাকিল। এদিন সি পানীৰ পৰা উঠি হাবিৰ ফালে গ’ল। সেই হাবিতে এজোপা ডিমক গছৰ তলত বহুতো ডিমক পৰি থকা ঘৰিয়ালে দেখিলে। গোটেইবোৰ ডিমককে এটা এটাকৈ আনি দ’ম কৰি তাৰ আঁৰত ঘৰিয়াল লুকাই থাকিল। শিয়ালে আহি দেখে অদ্ভুত কাণ্ড! ফলবোৰ আক’ দ’ম খাবলৈ পালে কেনেকৈ? এইবোৰ ঘৰিয়ালৰ টেঙালি বুজিবলৈ শিয়ালৰ বেচি সময় নালাগিল। তথাপি সঁচানে মিছা প্ৰমাণ চাবলৈ অলপ চিঞৰিয়েই কলে, “পকা ফলবোৰ অ’ত ত’ত পৰি থাকিলে খাবলৈকে ভাল লাগে। আজি আক’ ডিমকবোৰ এনেকৈ থাকিবলৈ পালে কেনেকৈ? এইবোৰ নিশ্চয় ভাল

নহয়, নোখোৱাই ভাল হব।” খৰিয়ালে ভাবিলে, অলপ গাটোকে জোকাৰি ডিমক গাল মিচৰিত কৰি দিওঁচোন, শিয়ালে খায়েই বা। এই বুলি গাটো অলপ লৰাই দিলে। ঘৰিয়ালৰ গাৰ জোকাৰণি খাই ফলবোৰ অ’ত ত’ত চিটিকি পৰিল। ইয়াক দেখা পাই শিয়াল লৰি পলাল। যাওঁতে কৈ গ’ল, “বন্ধু সঁচাই তুমি বন্ধু হে। ইয়ালৈ যে আহিছা তুমি বুজাই নিদিয়া হলে মোৰ সন্দেহেই নহলহেঁতেন।”

এইদৰে বাৰে বাৰে লাজ পাই ঘৰিয়ালৰ বৰ খং উঠিল। এইবাৰ শিয়ালৰ গাঁতলৈকে গৈ তাক ধৰিবলৈ খাপ ললে। শিয়াল সেই সময়ত আহাৰ বিচাৰি বাহিৰত। ঘৰিয়ালে বৰ কৰ্কেৰে গাঁতত সোমাই শিয়াললৈ বৈ থাকিল। সন্ধ্যা সময়ত শিয়ালে আহি দেখা পালে গাঁতৰ মুখত চোন কোনোবাই আঁক ঠাঁক দি থৈছে। তৎক্ষণাৎ টেঙৰ শিয়ালে বুজি পালে ভিতৰত কোনোবা আছে বুলি। ঘপৰাই সোমাই নগৈ ভিতৰত কোননো আছে তাৰে পৰীক্ষা কৰিবলৈ চিঞৰি চিঞৰি কলে, “ঘৰটো অ’, আজিচোন তই মোক মতা নাই। কি হৈছে? আনকালে মই বাহিৰত থিয় দিয়া মাত্ৰকতে মাত দিয়। আজি তোৰ কিবা বিপদ হৈছে নেকি?” ঘৰিয়ালে দেখিলে মহা বিপদ। ঘৰটোৱে কিজানিবা তাৰ ভয়তে মাতবোল কৰা নাই। এতিয়া এঘাৰ মাত নিদিলেও শিয়াল আঁতৰি যাব! সেই কাৰণে অতি কৰ্কেৰে মিঠা মাত

এটা উলিয়াই কলে, “আহাঁ শিয়াল, মই তোমালৈ বাট চাই আছোঁ।” শিয়ালে মাতঘাৰতে বুজি পালে। কি কৰিব এতিয়া? অলপ ভাবি কলে, “বৰা, মই ভাত বহাবৰ কাৰণে খৰি খেৰ গোটাই আনো।”

এইবুলি লৰি গৈ ওচৰৰ পৰা শুকান খেৰ আৰু খৰি আনি গাঁতটোৰ মুখত জাপি দি জুই লগাই দিলে। ঘৰিয়ালে ভাবিলে তাৰ কাৰ্য্য সিদ্ধি হ’ল। খৰি খেৰ গোটাই আনি ঘৰৰ ভিতৰত সোমালেই তাৰ ওপৰত জপিয়াই পৰিব। কিন্তু বৰ আশা পালি বহি থাকোঁতেই জুই আহি ঘৰিয়ালৰ কাষ পালেহি। সি ইফালে সিফালে ওলাবলৈ চালে। ক’ত পাৰে? তাতে বেচেৰা চেপেতা খাই মৰি থাকিল। শিয়ালৈ নাচি নাচি কবলৈ ধৰিলে, “কেনে বন্ধু, মোৰ ঘৰটো বাকু গৰম নহয়নে? তুমিতো এতিয়া আকাশলৈ যাবলৈ ওলাইছা। কেনে মজা, বাঃ বাঃ বাঃ।”

শেষ